

2011 m. gruodžio 2 d., penktadienis

Nr. 43 (965 | Kaina 2,50 Lt)

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

3

Vilniaus fortepijono muzikos festivalis

4

„Šméklių sonata“ Klaipėdos dramos teatre

5

Pokalbis su meno kritike Neringa Černiauskaitė

8

Šaltasis karas Europos kine

Mieli skaitytojai,

PRENUMERATA PRASIDĖJO!

Pagaliau galite užsisakyti „7 meno dienas“ ir žurnalą „Kinas“ į namus. Mums tai labai svarbu. Kadangi platiname kultūrinė spauda nėra komerciškai aktuali, raginame Jus savaitraštį prenumeruoti: taip ir mokėsite mažiau, ir palaikysite mus.

Nepraleiskite nė vieno numerio ir malonumo skaityti spausdintą žodį nemigant ekranui.

Savaitraščio vieno numerio pardavimo kaina – 2,50 Lt, o prenumeratoriams – 2 Lt.

Prenumeratos (nuo 2012 01 01) kainos: 1 mėn. – 8,16 Lt; 3 mėn. – 24,48 Lt; 6 mėn. – 48,96 Lt; metams – 81,60 Lt.

Prenumeruoti galite pašto skyriuose ir internetu.

Užsakymo laikas labai ribotas, todėl prašome paskubėti.

Yinka Shonibare, MBE, „Kaukių balius“ („Un Ballo in Maschera“). 2004 m.

HD SKAITMENINIS VIDEOFILMAS; TRUKMĘ 32 MIN.; TIRAŽAS: 6 EGZ. MENININKO NUOSAVYBĖ;
BENDRADARBIAUJANT SU JAMESO COHANO GALERIJAI, NIUJORKAS, ŠANCHAJUS

Kada meniniai projektais tampa politiniai

Du labai skirtingi projektais, tinkami analizuoti pokolonijinės kritikos instrumentais

Monika Krikštopaitytė

Abu projektais yra hibridinio pobūdžio ir abu savaip atskleidžia galios disproportcijos situacijas. Pirmasis yra rodomas Kaune, skandinančio dydžio tekstileis bienalės programoje. Antras – Vilniaus centre, Šiuolaikinio meno mekos pačioje didžiausioje salėje bei keliose šalutinėse erdvėse. Pirmasis – sukreciančiai vizualus, meistriškai atliktas, pagrįtas prasmiu sėryšingumu pradedant nuo intelektualinio ir istorinio iki instinktyvaus lygio, antras – paremtas neriliu tekstu, asociacijų rauantu, pavuvimo strategija. Abiem aktualus ritualo, paslaptingumo elementas. Pirmajam dėl tiesmukumo vengimo ir menininko afrikietiškų šaknų, antrajam – dėl regimybės efekto. Abiejių projektų autoriai kurdamai rezultatą naudojasi kitų

žmonių darbu: Kaune pristatomas autorius taip elgiasi dėl fizinės negalios, Vilniaus – nes projektas grįstas asmenybės kulto principu.

Kalbu apie Kauno paveikslų galerijoje rodomas du Yinkos Shonibare, MBE (*Member of the Order of the British Empire*), filmus „Kaukių balius“ bei „Odilė ir Odeta“ ir Raimundo Malašausko projektą Šiuolaikinio meno centre „Fotofinišas“.

Y. Shonibare – pasaulinio garso menininkas (pristatytais garsioje „Documenta X“, Venecijos biennalėje, garsiuose muziejuse, galerijose) gimė ir gyvena Didžiojoje Britanijoje, nors jo šeimos šaknys ir dalis gyvenimo susieta su Nigerija. Menininkas daugelį metų dirbo kryžmindamas savo europietišką ir afrikietišką tapatybes, tačiau išvirkščiai – ne pagal kolonijinį modelį, kai kolonizuotasis imituojas ko-

lonistą ir jo kultūrą. Iš afrikietiškais raštai marginę audinių pasiūti Viktorijos laikų kostiumai dalyvauja Vakarų dailės ir literatūros vaizdų rekonstrukcijose – taip įgyvendinama pokolonijinė hibridiškumo fantazija, siūlanti permastyti kultūrų tarpusavio ryšių dinamiką ir variacijas. Y. Shonibare's perdirbiniai liečia ne tik kultūrų susidūrimo klausimus, bet ir rasės, klasės vaidmenų kaitą. Menininkas naudoja daugybę medijų (skulptūrą, instalaciją, fotografiją), tačiau bene įspūdingiausia yra jo filmai, nes ritualo kultūrai labai reikšmingas judesys.

Sukurti pirmajį filmą „Kaukių balius“ („Un Ballo in Maschera“, 2004) menininką įkvėpė Švedijos karaliaus Gustavo III nužudymo Stokholme 1792 m., per kaukių ba-

NUKELTA | 6 PSL.

Tuvos garsai ir dvasia

Grupė „Chirgilchin“ Vilniuje

Algirdas Klová

„Gera muzika gyvai“ nesiliauja džiuginius mus gerais *world music* koncertais. Ne taip seniai žavėjomės ansamblį iš Tuvos „Huun Hur“ koncertais, o štai jau džiaugiamės kitu tuvių kolektyvo „Chirgilchin“ pasiodymai Lietuvoje. Kadangi, rasydamas apie „Huun Hur“ („7md“, Nr. 15, 2011 04 15), gan placiai nušviečiau Tuvos muzikinę kul-

sus ar kitus gamtos reiškinius. Ap skirtai tradiciją grupė interpretuoja gana laisvai, daug improvizuoja, ieško laisvesnių, naujoviškų tautosakos pateikimo formų, nors gana tiksliai laikomasi gerklinių dainavimo tradicijų. Be savaip interpretuojamų, tačiau autentiškumą išsaugančių liaudies melodijų, klajoklių, gyvulių augintojų dainų, grupės repertuarė – pačių atlikėjų sukurtos, tradicine maniera ir skambesių pa-

naujoviškesnio skambėjimo, ar jas naujai aranžuojate, instrumentuo-jate?

Taip, visas aranžuotes rengiamė patys, pritaikome melodijas instrumentų sudėčiai, kartu sprendžiam, kaip jos turėtų skambėti, kokių dainų charakteriu ir skambesiui geriau tiktų ta ar kita dainavimo maniera, ta ar kita instrumentuotė. Aranžuočių neužrašinėjam, tiesiog naudojamė žodine iš lūpų į lūpas perduodama tautos tradicija, truputį keisdami kai kuriuos elementus.

Ar tai labai sena tradicija?

Sakoma, kad iš tų laikų, kai žmonės išejo iš olų. Tuvų kalboje yra daug žodžių, kurie glaudžiai susiję su gamtos garsais. Kalbos elementai (žodžiai, skiemynai) imituojant gamtos garsus. Sakoma, kad žmonių kalba prasidėjo nuo gamtos garsų mėgdžiojimo. Vėjas, vanduo, gyvūnai, paukščiai balsai tapo žmonių kalbos dalimi.

Man pasirodė, kad ir jūsų instrumentai neretai imituojant gamtos garsus.

Taip, bet instrumentai sukurti dainavimui pagrabiinti. Taip jau susiklostė, kad strykiniai liaudies instrumentai gali būti naudojami su visomis vokalizavimo formomis, o gnaibomaisiais, pvz., *doshpuluur*, pritariama tik gerkliniams dainavimui.

Na, o bajanas, kurį taip pat šian-dien išgirdome. Kokia tai tradicija?

Tai gana naujas ir įdomus stilus – gerklinių dainavimų derinti su bajano akompanimentu pradėta ne taip seniai. Žmogus, sukūrės šį stilų, iki šiol gyvas, tai senas liaudies muzikantas iš daininininkas Vladimiras Oi Tupa. Daugelis iki šiol abejoja šiuo eksperimentu, sakydami, kad gerklinis dainavimas ir bajano garsai nesuderinami, tačiau tokis stilus yra, ir vieną pavyzdį mes atliekame.

Ar jūsų instrumentai senoviniai, ar pagaminti dabar pagal senovinius pavyzdžius?

Beveik penkiolika metų tuos instrumentus gaminome drauge su meistru Mongoun-ool Ondaru. Dabar naudojame instrumentus, pagamintus mažoje dirbtuvėje, kurios meistrus aš pats apmokau. Visi modeliai yra senoviniai, tik šiek tiek tobuliname stygias ir derinimo mechanizmus, kad instrumentus būtų lengviau suderinti ir jie gerau laikytų derinimą. Ypač tai praverčia per gaistroles, kai tenka groti skirtingoje gamtinėse sąlygose.

Kartais net sunku patikėti, kad ši sunkiai pereinamų Altajaus ir Sajano kalnų apsuptyje gimusi muzika taip gražiai ir nekonfliktiškai, lyg sava, skamba po Vilniaus bažnyčios skliautais ir jau nebe pirmą kartą.

D. JADEVIČIENĖS NUOTR.

Grupė „Chirgilchin“

tūrą, dabar susikoncentruosi tik į tai, ką mačiau ir girdėjau scenoje ši kartą. Be to, trumpai pakalbinau grupės lyderį Aldarą Tamdyną.

Tuoje yra daug nacionalinės muzikos ansambliai. Ne vieną jų esu gyvai girdėjės, klausęs ne vieną garsą išrašų albumą. Ir visi jie man atrodo panašūs, o sykiu labai skirtini. Panašūs savo profesionalumu, nuoširdumu, noru išsaugoti vertingiausias tautos kultūros tradicijas ir neatnisielti nuo šiandienos aktualijų bei būti suprastiems visame pasaulyje. Kiekviena tų grupių savaip charakteringu ir įdomi. Beje, net ir stilistiskai, kiekvienas grupės išrašai skirti nuo koncertų.

Grupė „Chirgilchin“ daugiausiai dėmesio skiria dvem pagrindiniams komponentams – gerkliniams dainavimui *karyraa* ir *sygyt* bei nacionalinių instrumentų skambesiui. Beje, gerklino dainavimo tradicija nuo seno propaguoja daugiausiai yra, todėl nustebau pamatęs grupėje moterį dainininkę. Tačiau ji tiesiog dainavo tradiciniu Tuvos moterims būdingu ne gerkliniu dainavimu. Be Tuvos kultūrai charakteringu instrumentu *igil* (dvistygis strykinis instrumentas su arklio galva; grojamas abiems stogom kartu), *doshpuluur* (ilgakakis gnaibomasis tristygis instrumentas su trapecijos formos korpusu), dambrelis, *temir khomus*, *bzyanchy* (keturstygis vertikalusis smuikų šeimai atstovas su cilindro formos rezonansiniu korpusu), randame daug triukšminų instrumentų ir net bajaną, akivaizdžiai priklyduančią iš rusų kultūros. Nacionaliniai instrumentai stengiamasi groti būtent taip, kaip liepia tradicija. Styginių gnaibomieji imituojant galvijų žingsnius, arklių bėgimą, strykiniai gali muzikoje imituoti gyvulių bal-

remtos dainos. Manau, pagrindinis grupės muzikavimo tikslas yra gyvoji tradicija, jos tēstimumas, pritai-kymas šiemis laikams.

Norédamas įsitikinti, ar mano įspūdžiai buvo teisingi, po koncerto pakalbinau grupės vadovą Aldarą Tamdyną.

Koks jūsų repertuario dainų autentiškumo, šių laikų kūrybos ir im-provizacijos santykis?

Priekšišmtmečius mūsų protėviai jau improvizavo. Visos muzikos ir teksto pagrindas yra improvizacija. Skirtingi liaudies muzikos stilai kilo iš improvizacijos. Mūsų atliekamos dainos yra tradicinius tuvių folkloras, tačiau kai kurios jau mūsų pačių sukurto tradicinių stiliumi.

Na o paskutinė daina apie pakeli-vinas mašinas stabdančią merginą?

Tai jau pusiau humoristinis mi-nispektaklis, tiksliau, jo dalis. Ši daina turėtų būti daug ilgesnė, bet koncerto laikas verčia ją sutrumpinti. Ji naujoviška, nors, žinoma, paremta tradicine maniera.

Jūs kalbėjote apie du gerklino dainavimo tipus, bet man pasirodė, kad jūs naudojate kur kas daugiau. Tarsi kiekvienas iš jūsų dainuotų skirtingu maniera, ar taip gali būti?

Tų dainavimo stilų yra daugiau, kiekvienas jų turi atšakų. Manierų yra daug ir skirtingu. Kodėl pamėnėjau dvi? Nes jos yra pagrindinės, o kiekvienas atlikėjas jas skirtingu varijuojant pasitelkės ritmą, tembrą, kitus elementus.

Ar instrumentais pritariate taip pat tradiciškai, kaip tai darė senieji meistrai, ar suteikiate dainoms

Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai

1. Kino režisierius **Arūnas Žebriūnas**. Už viso gyvenimo nuopelnus. Už kūrybą, klojusią pamatus poetiniam kinui, nepakartojamą vaizdo kalbą, visais laikais teigusią aukščiausias humanistines vertbes.

2. Fotomeninkas **Algimantas Aleksandravičius**. Už fotografinio portreto atnaujinimą, Lietuvos asmenybų galerijos sukūrimą, už LDK parvelo poetiškus atspindžius.

3. Muzikologas **Vytautas Landsbergis**. Už Lietuvoje ir pasaulyje nuosekliai plėtojamą čiurlionianą.

4. Vizualaus meno kūrėjas **Kestutis Grigaliūnas**. Už istorinio laiko atspaudus šiuolaikiniame mene, už skaudžios atminties erdinį įvaizdinimą.

5. Rašytojas **Henrikas Algis Cīgriejus**. Už donelaitišką gyvenimo refeleksiją šiuolaikinės lyriko kalba, už žodžio ir etikos dermę.

6. Dainininkė **Asta Krikščiūnaitė**. Už plataus Lietuvos ir pasaulio muzikos repertuaro intelektualų ir įtaigų iprasminimą, už išskirtinę vokalo kultūrą.

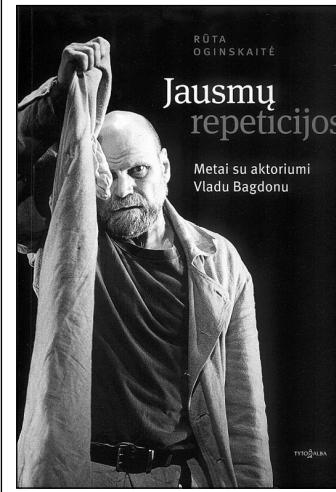
Premijos dydis: 800 BSI (bazinė socialinė išmoka).

Anonsai

Vakaras su Vladu Bagdonu ir knyga apie jį

Gruodžio 7 d. 18 val. Rusų dramos teatre vyks aktoriaus Vladu Bagdonu dainų vakaras ir teatro kritikės Rūtos Oginskaitės knygos „Jausmų repeticijos. Metai su aktoriumi Vladu Bagdonu“ pristatymas. Gausiai nuotraukomis iliustruota arti 300 puslapiai knyga išleido „Tytō alba“. Teatro kritikas Vaidas Jauniškis apibūdina ją kaip linksmą knygą „apie netikėtą-nenuspėtą aktoriaus aplinką“. Knyga parašyta dienoraščio forma. Ji perteikia nepakartojamą įspūdį apie gyvą bendravimą su talentingu aktoriumi, jo gyvenimo prisiminimus, keliionių įspūdžius, pasakojimus apie vaidmenis ir žmones.

V. Bagdonu kūrybos vakaras vyks teatre, kurio scenoje prieš tris dešimtmecius aktorius kūrė Pirosma-

nė. Nekrošiaus spektaklyje „Pirosmani, Pirosmani...“. Tai buvo pirmas lietuvių teatro spektaklis, pelnės tarptautinį pripažinimą. Vėliau V. Bagdonas šioje scenoje vaidino ir kitus E. Nekrošiaus spektaklius sukurtais vaidmenis – Saljerį, Tuzenbachą, Otelą.

Ši kartą V. Bagdonas dainuos savo kūrybos dainas, pritardamas sau gitara. Jo dainų išrašai plačiai paplitę, o gyvai dainuojančių scenoje jų galima pamatyti itin retai, ypač dabar, kai aktorius kas mėnesį važiuoja išlaidinti Sankt Peterburge.

Vakare taip pat dalyvauja rašytojas Rolandas Rastauskas, pažystantis V. Bagdoną nuo 1972 m., kai aktorius debiutavo Jaunimo teatre Roko vaidmeniu septyniolikmečio R. Rastausko pjesėje „Lenktynių aitvaras“.

Bilietus į vakarą platina „Tiketa“, kaina 15–20 Lt teatro kasoje ir 18–23 Lt internetu. Vakaro žiūrovai gali įsigyti knygą „Jausmų repeticijos. Metai su aktoriumi Vladu Bagdonu“ už leidyklos kainą ir gauti aktorius autografią.

„7MD“ INF.

Filharmonijoje sklandys Anglijos dvasia

Gruodžio 3 d. Filharmonijoje rengiamame orkestro muzikos va-kare pasirodys Lietuvos kamerinis orkestras, dirigentas Modestas Pit-rėnas ir sopranas iš Prancūzijos Magali Léger. Koncertas dvelks tikra Anglijos dvasia, skambės šios šalies kompozitorų aukso fondo kūriniai. I XIX a. pabaigą Anglijoje nukels Edvardo Elgaro muzika. Žymiausias to meto kompozitorius laikomas ir naujosios anglų muzikos mokyklos pradininku. Koncerte skambės elegiškoji E. Elgaro Sere-naada styginiams – vienas dažniausiai atliekamų ir paties Elgaro konone labiausiai mėgtų kūriniai.

Prisiminsime ir XX a. anglų muzikos klasikus. Ralpho Vaughano Williamso kūrybai koncerte atstovaus „Fantazija Thomo Tallio tema“. Tai savita Elžbietas epochos fantazija, mat ši savo kūrinį Williamsas grindižia senosiomis bažnytinėmis dermėmis, vartotomis tradicinėje liaudies ir Elžbietas laikų muzikoje.

Daugiausia dėmesio koncerte bus skirta anglų klasiko Benjamingo Britteno kūrybai. Skambės „Variacijos Franko Bridge'o tema“, kurias Brittenas sukūrė pagerbdamas savo mokytoją F. Bridge'ą. Koncerto programos *spiritus movens* dirigentas Modestas Pit-rėnas sako, kad Britteno „Variacijos Franko Bridge'o tema“ – sudėtingas kūrinys, iššūkis kiekvienam orkestrui. Kūrinį sudaro introdukcija, tema ir 10 variacių – 10 tobulų vieną ar kitą žanrą apibūdinančių miniatiūrų.

Ypatingą vietą B. Britteno kūryboje užima vokalinė muzika. Koncerte išgsiremė jo ciklą „Nušvitmai“ („Les illuminations“) sopraniui ir styginiui orkestrui pagal prancūzų poeto Arthuro Rimbaud žodžius. Brittenas puikiai pajuto ir perteikė prancūzų kalbos subtilybes, sudėtingo teksto niuansus ir intonacijas. Koncerte ši kūrinį gyvai perteiks solistė iš Prancūzijos Magali Léger.

LNF INF.

Pasaulėjautos įvairovė

Iš laiškų toli nuklydusiam vilniečiui

Edmundas Gedgaudas

Nelson Goerner (juk laiške Tau kartais galiu palikti nesulietuvintą pavardę). Argentinietis, savaip unikalus techninis fenomenas, „Savaip“ tegul apima ir savybę „kryptingai“, apie tą galvojau per nuostabiai sudarytą (pianistinis stebuklas!) pirmąją koncerto dalį. Taigi, Ferenc (laikančios naujesnės vengrų rašybos) Liszt – „Antroji baladė“, du „Pamirštėjai valsa“; „Bagatelė“ be tonacijos ir pirmasis „Mefisto valtas“. Kodėl taip išskiriu jo techniką? Nes ji, labai savitai išpuoselėta, yra šios sunkiai apibūdinamos meistrystės pamatas, ant kurio kyla būtent Liszto muzikos rūmai. Išivaizduok – nuo *mp* tylyn, iki *ppp*. Ir tai tarpsnuose, kur tempas skrieja vėju, nenusinešdamas ir smulkiausios natelės. Tai primena Mendelssohno *Elfenmusik* – išivaizduoj? Tikra prabanga šitaip skambinant išgirsti ir bemaž metafizinius Liszto miražus. Dailėje jų atitinkmenys būtų ne tapbyba, o juvelyrinė plonycių linijų grafika – tokia, kuriai praverstų didinamas stiklas. Itaiga stiprėja jaučiant, kad Lisztą pianistas renkasi kaip reikmę (savastį, būtinybę), kuriai jau nebedaro įtakos kiti atlirkėjai. O jis pats – štai toksei – ar gali ką nors įtakoti? Abejotina. Tai veikiausiai tik jam pavaldus, magiškas garsų teatras. Juk Čiurlionio paveikslų ar Truikio scenovaizdžių veikiamų pakraipų neatsirado.

Antrą koncerto dalį ir pradėjo keturi Čiurlionio preliudai, pasirenkant iš populiaresių ir nebestebinant vizijos savitumu. Toliau – Fryderyko „24 preliudai“, dažniausiai neieškant jų tarpusavio ryšio (pameni, rašiau Tau apie Dang Thai Sono surežisuočių ištisinę tų minatiūrų dramą, nežinau, ar tokią kada beišgirsiu). O kelios „vėju praskrijančios“ miniatiūros čia, sakytum, žeidė šalto intelekto diktuojamą stilistiką. Kalbėsena? Vai būtent – atvira melodinė kalbėsena, Chopinui būtinė (nors yra ir kitaip manančiu) naratyvumas neatrodė esanti Goernerio stiprybė. Bet bisui vėl Chopinas – Noktiurnas Des-dur... Išivaizduok, Goerneris pakvetė mus „pasikalbėti su žvaigždėmis“ ir jam tai pavyko ne menkiau, negu stulbinti nardant po kosminius Liszto vėjus. O dabar pabandyk prisiminti Fryderyko Etiudą cis-moll, op. 10, – tuo avantiūristišku Richterio tempu, tik viskā dar paskaidrink. Toks buvo antrasis bisas.

Smagu, kad jau pasiklausėi Masatakos Gotos ir pajutai, kuo ypatinges sis Utrechtos konkurso laureatas. Susiradai ir „Prisiminimus apie Normą“, kuriuos šis japonas skambina kažkokiamė salone. Dabar suprantai, kodėl man ir vėl maga gržti prie to, kas japoniška. Nesvarbu, kad mums daug ką jų mene sunku paaiškinti, bet juk klausydamas Masatakos patiria jėgą, prīmenančią Kurosavos filmus. O pianistas imasi Liszto parafrazuotų Vincenzo Bel-

lini melodijų. Gal būtent šiandien mums reikia tokio atlirkėjo, kurio dvansas kaitra (jokių smulkų sentimentų!) nudegina scenos žvaigždžių ir vidutinybių paluktus pėdsakus. Ką jis daro? Prikelia mums katarsių *bel canto* didybę. Štai ji – turėkit, tausokit...

Liszto konkursų Budapešte, Veimare ir Utrechtos pirmų vietų laureatų vakarą pradėjo Aleksanderis Ullmanas. Dvidešimtmetis iš Jungtinės Karalystės, jau susiformavęs profesionalas, išpudingai žengiantis į „Laidotuvų“ kulminaciją, žavus „Vakaro harmonijoje“. Banalus „Dešimtojoje rapsodijoje“. Jo trapią individualybę gali pažeisti konkursų malūnas, šiandien jau, deja, taip pat privalomu ritualu atlirkėjams tarp 18 ir 30 metų. Nori konkreciau? Bet juk girdi, kaip dažnas neatsispuria „rezultatyvių“ konkursų estetikos pagundoms. Gerai, jei laiku atsiplėkėja ir siekia kai esmingesnio už „nežmonišką preciziškumą“.

Labai stipri (nors visai kitokia, negu Gotos) Veimaro laureato individualybė. Tai Gábor Farkas. Skambindamas itin dainingai (lyg jam būtų pakeitę fortепijoną) ir spon-

Lukas Geniušas

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

Prancūzo Yves Henry rečitalyje – pagarsėjusių dedikacijos. Schumanno „Kreisleriana“ dedikuota Chopinui, pastarojo „Antroji baladė“ dedikuota Schumannui, o šis „Fantaziją“ C-dur skiria Lisztui, gaudamas už ją Sonatą h-moll. Pracitim tapęs genialiu gestų pasaulis. O koncertavusį tą vakarą interpretuotoją norisi pavadinti „teisingu pianistu“. Jo meistriškumas atitinka pasaulio estradose (ir ypač konkursuose) priimtiną estetiką, kuri susiformavo maždaug praėjusio

girdėti garsaus romantiko kūrinį, delikaciū delno judesiu duodant ženkla kaimynui, jog ši akimirka pokalbiui ne pati geriausia – pasiklaušymui muzikos. Bet jau Chopino „Antroji baladė“ F-dur saloninį komfortą nustūmė į pakraščius, analitikas pravėrė duris svaigiam dramatizmui, versdamas patikėti, kad ir tokia situacija yra pavaldi jo meistriškumui. Tikrai taip! Prisiminiu seniai apmąstytais prasmes žodžių *art* ir *artificial*, *sztuka* ir *sztuczny*, pagaliau – menas ir menamas.

Yves Henry

taniškai, jis atranda savą tradicinio romantizmo versiją. Joje esama individualizmo, kuris betgi neniekina traktuotės „rituališkumo“, padedančio laikyti glaudų kontaktą su auditorija. Išpudingai sugretinė man negirdėta Liszto Noktiurną ir dangu su šiurpiom bedugnėm jungiančią (tą jis daro iš tiesų!) sonatą „Perskaicius Dantę“.

Fortepijono galybės manifestaciją buvo gausu Rūtos ir Zbignevo Ibelhauptų duete. Juk pažiūsti jų laiką vaizduotę, programų įvairovę (kokia imponuojančia!). Ši kartą po Tavo girdėtos Čiurlionio „Miške“ transkripcijos (Jono Aleksos) – Liszto poemą ir parafrazių paradas, kurio priekyje Preliudai, o užsklandai „Prisiminimai apie Don Žuaną“. Išivaizduojai toje parafrazėje tarp pragaro vaizdų isprauastas žmogiškos, nuodėmingos laimės akimirkas? Ar panašiai jas suvokė Mozartas ir Lisztas... Bet pianistams, įvaldantiems virtuoziškumo aukštumas, tokios koncertų akimirkos teikiama tauraus džiaugsmo, kuriuo jie natūraliai dalinasi su gausėjančia savo ištikimų klausytojų auditorija.

amžiaus viduryje, kai kiekvienas keilių konkursų laureatas privalėjo skambinti „tiksliai ir objektyviai“, saikingai naudodamas kūrybinį įkvėpimą, galintį pastūmėti į erezijas. Ivaiziai juk pasvarstom, kodėl genialusis eretikas Glennas Gouidas užsidarė įrašų studijoje. Bet joms – šalia tokų netikėtų vizijų – šiandien darosi labiau priimtinias refinuotas Yves Henry objektyvumas. Išpuoselėta technika atitinka jo imponuojančią erudiciją, „visažintę“, teikiančią pianistui akivaizdų komfortą. Ir meluočiau sakydamas, kad jo nepatiria ir klausytojas. Juk kūriniai Henry smegenimis ir pirštais išgildenami iki smulkiausią faktūros ir skambesio detalių, fražės visur plaukia natūraliai, laisvai, nestokodamas charakterių paryškinančių potėpių. Tik štai, „Kreislerianos“ garsai kažkodél kreipė ne hofmaniškų vaizdų link, o siūlė rinktis karalienės Viktorijos laikų saloną, jo prieblandojau jaukumą ir draugiją, ivertinančią seno vyno pri Valumus. Stebint kitus ir jaučiant, kaip tave patį glamorėja diskretū žvilgsniai, malonu ausies krašteliu

Dar ir tai, kad prancūzų kultūra meninio amato lygmenį kur kas glaudžiau sieja su meno kūryba, negu įprasta mums, lietuviams (menamas nėra dirbtinio sinonimas). Stop, nenoriu toliau tos temos čia gvildinti, jis šiandien darosi slidoka.

Klausydamasis Schumanno „Fantazijos“ C-dur ir Liszt Sonatos h-moll gérėjausi ir detalių prisodintomis garsų perspektyvomis, ir meistriškai pertiekiamu muzikos monumentalumu. Kaip itin jautrią, absoliučiai netikėtą to koncerto akimirką paminėsiu bisui paskambintą Čiurlionio „Pastoralę“, kurią užbaigiant tylutėlių garsą perėmė tos pačios tonacijos, tokios pat ramios slinkties ir dar kitaip stebėtinai giminė Chropino „Lopšinė“. Nebuvo tai lyrimo, o švelniausios garsų sukurto meditatyvumo apraiška. Juk šie dalykai yra gančtinai skirti, nors ir linkę suartėti.

Stulbinantį jautrumą garsui, skambesių atspalviams be atvangos tobulina Lukas Geniušas. Savo klausytojų jis muzikon įtraukia ne tik per koncertą: mes jau pagal išgales stebime Luko veiklą, laukia-

me apie ją žinių. Ir, aišku, jo įrašų bei kitų koncertų Vilniuje.

Luko Geniušo meninio lygmens, kokį išgirdome lapkričio 25-ają, dar girdėti neteko. Tai buvo priešpasaulinis Antrojo Vilniaus fortėpijono muzikos festivalio vakaras, įtvirtintas manyje džiugų pojūtį „ivykio“. Dar kaip! Ir vis turėjau sau priminti, kad pabaigos koncertas bus kitą dieną, lapkričio 26-ają. Ar jo bereikia, nes juk taps nesunkiai įsivaizduojamu ritualu. Taip jam nulemta. O gal klystu? Matysim ir išgirsim...

Luko koncerto programoje – vienos trys Chopino sonatos. Vien tai žada įvykį. Ar Pirmąją (op. 4) esi kada girdėjės? Jau kukliai jos pradžia Lukas akimirksniu sutelkė pilnutėlės salės dėmesį taip, kad visų to vakaro sonatų dalys buvo perskirtos tylos (nė menkiausio kostelėjimo!), rodančios daugiau negu vien susikaupimą. Puikaus dialogo ir tokio pat įvertinimo ženklos! Per sezoną ypatingu tokios tylos energetika mus gaivina vieną arba du kartus. Būna, kad ir nė vieno. Šilti, švelnūs sonatos tékmés atspalviai kinta, gyva kūrinio iškalba pranoksta mano lükestį. Ir „Fazioli“ in-

Nelson Goerner

strumentas, lyg aplinkinių meilės ne stokojantis seno dvaro atributas, idealiai tokiai muzikai tinkta. Keturių sonatos dalys tarsi laukė jų neįmantrias (?) paslaptis įminti gebančio meistro. Iterpiu tą klaustuką, nes nujaučiu Luką įžvelgus nuo op. 4 nusidriekiančią perspektivą į netrūkus pasirodžiusius Fryderyko šedevrus. Mašli, truputį melancholiška (vėlyvojo Horowitzo?) interpretavimo aura...

Toliau – Sonata b-moll. Ekspozicijai didingai subanguojant pagalvojų apie „Steinway“ fortėpijoną, kuriam tarsi paties Dievo skirta dalyvauti šitokio lygio interpretacijose. Bet kūrybingas koncertantas mane priverčia klausytis to, ką patiekia jo drąsi vaizduotė. Sakysi, be pigu jai būti drąsiai, turint tokį technikos bagažą. Aišku. Tik kad ne visu įmoningai naudojasi. Gal panašiai būna ir su pinigais?

Na, jei jau šiandien prabilau apie juos, tai pats metas dėti tašką. Kai Lukas įrašys visas tris Chopino sonatas, pats pasiklausysis ir nuspresti, ar esi girdėjės, pavyzdžiu, ŠITOKI Sonatos b-moll finalą...

Daili numirėlių kolekcija Klaipėdoje

Gintaro Varno „Šméklių sonata“

Monika Meilutytė

„Gyvenimas – tai mirimas“, – guodėsi žmonai iš karo sugrižęs Viktoro Šinkariuko Ezra Menonas Kaune statytame Gintaro Varno spektaklyje „Gedulas tinka Elektrai“. Vienems šios Eugene'o O'Neilio dramos veikėjams kaltė tebuvo kartais aplankantys nemalonūs prisiiminai, kitiems – į upės gelmes traukiantis akmuo po kaklu, o kai kuriems – nuodai, padedantys nusmarinti šalia gyvenančiuosius.

Šiemet G. Varnas tarsi žvilgteli į ankstesnį savo darbą ir Klaipėdos dramos teatre sukuria savotiškąjo tēsinį – Augusto Strindbergo „Šméklių sonata“ (premjerą įvyko lapkričio 10 d.).

***

Pažvelgus į dramaturgijos istoriją, G. Varno naujausią kūrinį reikėtų vadinti artėjimu prie pirminių šaltinių, – O'Neillio drama „Gedulas tinka Elektrai“ (1931) pasirodė gerokai vėliau nei Strindbergo „Šméklių sonata“ (1907). Beje, O'Neillas iniciavo pastarosios pjesės pastatymą Niujorke 1924 m. ir tai buvo pirmoji amerikiečių pažintis su švedų rašytojo ir dramaturgo kūryba. „Gedulas tinka Elektrai“ (dramos pabaigoje pagrindinė veikėja užsidaro gyventi su nužudytaisiais ir nusižudžiusiais) atrodo lyg „Šméklių sonatai“ parašyta priešistorė, lyg bandymas (psicho)logiškai paaiškinti, iš kur namuose atsiranda šméklių. Strindbergui, panašu, svarbesnė ne priežastys, o pasekmės – ar gali kai atsisirasti tame miurusiam gyvenime?

Klaipėdos dramos teatro spektaklyje šméklių galima atpažinti iškart. Jų vizitinė kortelė – tamsios akiduobės ir blyškūs veidai. Juoda ir balta (arba pilkšva) – tai visas kostiumų dailininkės Jolantos Rimkutės sau leistas šio pastatymo koloritas. Juodi vyru frakai ir kaklaskarės, ilgos juodos moterų suknelės su *gigot* rankovėmis – kostiumai kukliai apeliuoja į epochą, kai Strindbergas rašė „Šméklių sonata“. Tiesa, kai kurių veikėjų išorė išskirkia baltumą (tradicinis nekaltumo ženklas) arba kostiumai pastebimai nudėvėti (nuoroda į kentėjimą). Tačiau visuma kalba apie elegantišką, bet be-spalvį paméklių gyvenimą.

Scenografas Gintaras Makarevičius šméklių namą „pastatė“ Klaipėdoje, Žvejų rūmų scenejoje. Deja, ne rekonstruojamo teatro erdvėje – galima būtų pridurti, žinant kartais pasireiškiančią G. Varno traukų ne-tradicinėms vaidybos aikštėlėms. Tačiau ir Žvejų rūmų scenejoje „Šméklių sonata“ suranda sąsajų sudarbintine Klaipėdos dramos teatro situaciją, o pastatymo idėja kviečia teatro trupę atsinaujinti kartu su rekonstruojamu pastatą – griauti senas sienas ir statyti naujas, tvirtesnes.

G. Varno pastatymas pradeda-mas simbolinė pabaiga: pamékliško

namo karkasas lėtai virsta didžiulių dulkių debesiu (vaizdo projekcija) skambant neišvengiamybė pranašaujančiai Vidmantu Bartulio muzikai. Bet po akimirkos priešais žūrovus sušiūnta dviaukštis klasicistinis namas, iš dalies primenantis rekonstruojamo teatro fasadą. I akis krinta ant gelsvos plokštuminės fasado dekoracijos nubrėžtos linijos, kai kur užrašyti žodžiai ir skaičiai. Šméklių namą scenografas statė ne iš medžio, plytų ar nutinkuotų be-

rius nevenialypį charakterį kuria intonacijomis, mimiika ir rankų gestais. To užtenka, kad pirmoje spektaklio dalyje patikėtum, jog būtent šis senis, lyg pats Strindbergas, stumdo veikėjų figūrelės komponuodamas jų gyvenimo siūzetus to išdidinto scenografijos maketo erdvėje.

Vėliau į paskutinę vakarienę šméklių name Humelis ateina dailiai pasipuošęs, pasiramščioudamas skirtingo ilgumo ramentais (išties makabriškas džentelmenas!). Vis

ras ir moteris. Tačiau šiekart tai ne mirties šokis, kurį kadaise Panevėžyje šoko Juozu Miltinio aktoriai, ir ne visai amžinas vyro ir moters pokalbis, statęs kaltės sienas šméklių namams G. Varno spektaklyje „Gedulas tinka Elektrai“. Senio Humelio ir Mumijos monologų dialogas „Šméklių sonatos“ pastatyme labiau primena paskutinių gyvenimo atodūsi, paskutinę galimybę apkaltinti ir būti apkaltintam, prisiimti kaltę ir atliliki skirtą bausmę.

ja apie senio jaunystę ir bjauroką charakterį, bet ne mažiau įdomu būtų suprasti, kas skatina tarnauti pas Humelį šį gražuolį (su žila sruoga plaukuose aktorių atrodyti kaip iš Timo Burtono filmo ištrauktas Svyinis Todas). Rimantas Pelakauskas suteikia šiek tiek daugiau spalvos šméklių namų tarnui Bengtonui, tačiau kelia abejonių šio, atrodytų, ne per drąsiausio veikėjo pasiryžimas viešai atskleisti senio Humelio slepiamą kaltę.

***

Prieš premjerą G. Varnas baiminosi, kad Strindbergo „Šméklių sonatoje“ nėra didelių aistrų (*diena.lt*, 2011 11 04). Taip, jų nėra. Bet kodėl paméklių negaletų būti spalvinga ar bent jau nenuobodi? Kol kas aktorių vaidyba G. Varno naujausiai darbe – lyg penklinėje parabystos natos: muzikos neišmanančiam žmogui sonatos skambesį išgirsti būtų sunku.

Finalinėje dalyje spektaklio krūvis užkeliamas ant jaunų aktorių pečių. Linui Lukošiui tenka perimti V. Paukštės vystytą temą, ją pratęsti ir užbaigti spektaklio minties formulotę. Aktoriaus judėjimas sceneje leidžia nuspėti režisūrinius akcentus, tačiau nesugebėjimas vaidmens kūrimui pasitelkti kalbą kliudo išsigiliinti į dramaturgo žodžius. Todėl galiausiai jautiesi patekęs ne į nušvitimo kambarį, kuriam priešais Budos šešėli į meditaciją pasinėrė L. Lukošiaus Studentas, o į savo šaką tapetų parduotuvę, kurioje pats turi išsirinkti pastatymo interpretacijos raštą.

„Ir iš purvo gali išaugti gėlės“, – Strindbergo žodžius prieš premjerą citavo G. Varnas. Bet purve jos gali ir nyvysti, – skuba priminti pats spektaklis. L. Lukošiaus Studento žodžiai lyg vanduo laisto Simono Šakinytės Dukterių ir ji kaip gėlę pakyla nuo žemės. Taupiai judesiai, tyliai kalbėsena aktorė liudija Duktės išsekimą, todėl trumpam Studento užmiršta Duktė nugeibsta kaip neprižiūrėta gėlė.

„Gyvenimas – tai mirimas“, – sakė Ezra Menonas, nors norėjo pradėti gyventi iš naujo. Tačiau žmogaus kelias į kitą būvį – mirtį ar naują gyvenimą – grįstas aštrabriauniai akmenimis: kalte, kentėjimui, žlugusiomis iliuzijomis, prarasta viltimi, – perspėja Gintaro Varno „Šméklių sonata“.

P. S. Pernai lapkričio 10 d. rodytos G. Varno „Publikos“ veikėjai finale sugula į tuščias žiūrovų salės kapinaites. Prisimenant šio spektaklio savokas, šiemet Vėlinių tematiką tėšiančios „Šméklių sonatos“ sumanymas ir vizualus jo igyvendinimas kyla iš po smėlio, tačiau ne-pasirodo kaip kraupi šmékla, nes daugumos aktorių vaidyba lyg be-formis debesis vis dar skraidžioja po atviru dangumi.

„Šméklių sonata“

A. KUBAIČIO NUOTR.

toninių plokščių, o iš poros architektūrinų eskizų, dalijančių scenos erdvę. Atrodo, tai, ką matai, tėra tik išdidintas scenovaizdžio maketas, kurį G. Makarevičius perkėlė į sceną nuo savo darbo stalos. Ruosiamasi naujam spektakliui ir naujam gyvenimui?

Žiūrovai taip pat sėdi Žvejų rūmų scenejoje, ir tai jau beveik tradiciška G. Varno spektaklių „netradicija“. Kamerinės aplinkos siekis suprantamas – juk Strindbergas dramą rašė eksperimentiniam „Intymiamajam teatrui“. Tačiau skaitant „Šméklių sonata“ žvilgsnis į veikėjus darosi vis intymesnis, o G. Varno spektaklyje priešingai. Kaip drabužiai nuvelkami scenografijos sluoksniai: iš pradžių – namo fasadas, paskui – svetainė su kolonada, kol galiausiai aktoriai atsiduria baltame kubo formos kambaryje – toliau nuo žiūrovų nei spektaklio pradžioje. Tad scenografo, kaip ir kostiumų dailininkės, sprendimai skatina pažvelgti į dramos veikėjų būti ieškant apibendrinimui, o ne gi-linantis į smulkmenas.

***

„Šméklių sonatos“ minties giją pirmasis ima verpti Vytautas Paukštė. Jo Direktorius Humelis iš pradžių atrodo lyg malonus senelis, kartais pasidomintis, kaip gyvena kaimynai, bet netrukus išsitikini, kad tai – paslaptingas ir ižūlokas tipas. Pasodintas į invalido vėžimėlį aktor-

dėlto po netrumpo kalbų maratono paaiškėja, kad ir jis – viena iš daugelio gyvenimo stumdomų figūrelėlių. Tik kai senis pasuoją, aktorių susvyrusoja: atrodo neįtikima ir absurdaiška, kai visagalis seniokas, lengvai sunaikinęs ne vieną tokiu ižūliai apsimetus, staiga nesipriehindamas lenda į drabužinę pasikartii. Kaip tokį poelgi galėjo išprovokuoti pamisusios moteriškės atskleista tiesa?

Valentinos Leonavičiūtės vaidybos linija „Šméklių sonatoje“ trumpos, bet ne blankešnė. Mumiją – išprotėjusia apsimetančia namų šeimininkę – aktorė kuria gana tradiciškai. Susirietusi, spigaus balso ir staigūji judesių – ji pamėslė, o pavargusio kūno ir balso – blaiviai mąstanti namų šeimininkę. Varijuodama šiais dvimi pavidalais aktorė kuria Vytauto Paukštės Humeliui beveik prilygstantį prieshinką. Tik lemiamu momentu, kai Mumija ima žaisti prieš senį jo paties kor-tomis, Leonavičiūtei vis dėlto pristanga drąsos. Susidaro išpūdis, kad patys aktoriai nenori net apsimesti tik, jog kiekvieno, ypač valdančiojo, sažinės kertelėje slepiasi Pienininkė – ta baimi kelianti skaudžiausioji kaltę...

Jei tikėsime Strindbergu, iš šméklių vakarienę visada susirenka „tie patys žmonės, tą patį kalba arba tylį, kad neapsijuoktų“. Spektaklyje aplink pusmėnulio formos stalą su-sėda aštuoniese, o kalba tik du – vy-

Simbolines kaltės ir bausmės fi-gūras įkūnija vos keletą kartų sceneje pasirodančios Renatos Idzelytės Pienininkė ir Nelės Savičenko Virėja. Pirmoji – senio Humelio sažinės priekaištas, antroji – melo prityvinksių namų gyventojų kan-kintoja. Smulkiais, lengvais žingsneliais pro sceną kartais pratipanti Idzelytės Pienininkė, be garso krutinanti lūpas, paduoda vandens Lino Lukošiaus Studentui, o Vytauto Paukštės Humeliui užmerkia akis. Jos priešingybė – stambi, sunkiai žingsniais žirgliojanti Nelės Savičenko (aktorių atpažistama tik iš balso) Virėja, veikiai juokinga nei baugi, ji siurbia syvus iš šméklių namų gyventojų (viename savo laisku 1907 m. Strindbergas rašė turės didelių sunkumų su tarnais ir namų priežiūra apskritai). Nors šie du pavidalai G. Varno pastatyme skirtingu, abu jie reiškia ir Mirties ženkla.

Keista, kaip kartais spektaklyje aiškiai gali pamatyti, jog dalį veikėjų dramaturgas sukūrė vien tik norėdamas, kad jie perduotų tam tikrą informaciją apie svarbesnį herojų. Galėtum pamanyti, kad beveik tik tokį uždavinį savo vaidmenims kėlė aktoriai Igoras Reklaitis, Edvardas Brazys ir Rimantas Pelakauskas. Pirmojo Pulkininkas parodo senio Humelio gebėjimą sužlugdyti kitus, tačiau nelabai aišku, kodėl dorojama auka tokia abejin- ga. Antrojo Juhansonas papasako-

Kas kuria bendrą būtį

Pokalbis su meno kritike Neringa Černiauskaite

Laima Kreivytė: Su būreliu Euro- pos humanitarinio universiteto stu- dentų lankémés parodoje „Bendrabū- tis“. Ji vyko keturias dienas buvusioje spaustuvėje, Saltoniškių gatvėje, kur dabar iškūrės alternatyvus bendruomeninio meno centras. Tai galima vadinti „ataskaitine“ Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos (LTMKS) paroda, bet nuo kitų sąjunginių, ataskaitinių ir apžvalginių parodų ji skyrėsi nehierarchine struktūra ir produktyviai panaudotomis dalyvavimo ir atstovavimo strategijomis. Vieni menininkai siūlė kūtus ir komentavo pasirinktus kūrinus, o tu save įvardijai kaip parodos-eksperimento koordinatorę ir per atidarymą kepeči blynus. Kai kilo „Bendrabūtis“ idėja, kodėl nusprenlei kuratorės funkcijas dele- guoti menininkams?

Neringa Černiauskaite: Kai LTMKS pirminkmės Vytautas Michelkevičius pasiūlė pateikti galimą idėją parodai, buvau sąjungos narė ne daugiau kaip pusmetį, tačiau per tą laiką spėjau drauge išgyventi su nelemtosios Fluxus ministerijos kūrimusi patiriantą atsigavimo ekstazę, bendros naujos pradžios pažadą ir vėliau visus apėmusi nusivylimu situacija pojūti. Su taja nareliais-kabinetais-studijomis išskaidytu erdve iškilo bendrabučio vaizdinys: juk bendrabutis – tai erdvė, kurioje susitinka besikuriančios, užsiėsusios ir žlugusios svajonės, mikroutopijos ir distonijos, tiesiog senuviai, entuziastingi naujakuriai ir tie, kuriems bendrabutis yra tik daiktų sandėlys. Tai nepaprastai talpi erdvė, kurioje telpa laikinumo, bendruomenės, būties ir idealų kampai. Visi jie „ižreminā“ tai, kuo gyva bet kokia sąjunga. Juk ir J. Mačiūnas kūrė fermą, kurioje turėjo gyventi jo suprojektuota idealoji bendruomenė, tačiau bendros idėjos ir pasaulėžiūra ne įveikė (kūrybinio) individualumo...

Taigi pasirinktoji parodos sudarymo strategija gržta prie pradinės sąjungos idealų – demokratijos, menininkų iniciatyvumo, o kartu konstatuoja bendruomeniškumą paketusius tarp(as)meniniius santykius, kai idėjos ir apmąstymai juda nedideliuose rateliuose. Tai vienai iš daibinės sąjungos situacijos simptomu, pasirodžiusi šioje parodoje. Neprognozuojamas tokios strategijos rezultatas parodo ir tai, kuo gyvena ir kas rūpi patiem menininkams. Man buvo nepaprastai smalsu.

Beje, pasirinkta parodos erdvė taip pat neatsitiktinė – skurdi balto kubo imitacija industrinėje aplinkoje veikia lyg akyse vykstantis utopijos ir būties susidūrimas, balansavimas tarp kūrybinių bei bendruomeninių idealų ir nelinksmos kasdienybės prožekto. Šį susidūrimą semantiškai sustiprina ar pagyvina ir buvusios spaustuvės erdvės iškūrusios jaunos „kūrybininkų“ bendruomenės pavadinimas – *CommuneArt*.

L. K.: Pavadinimas „Bendrabūtis“ kalba apie bendrą būtį ir būtį – šiuolaikinio meno žargonu tariant,

„ryšių estetika“. Bet ne naivi 9-ojo dešimtmecio draugu „tūsovė“, o socialinius bei institucinius prieštarravimus preparuojant antagonistinė. Matome ir garsi Lenkijos kuratorių portretus, Jono Zagorsko nutapytus ant stalčiaus vidinės pusės, nemegzant Martos Vosyliūtės Šliogerį, ir Dariaus Basčio kičinių peizažų bei natūrmortų metamorfozes, pranašaujančias vartotojų vienuomenės saulėlydį. Kokie parodoje užsimezgę ryšiai tave nustebino? O gal papiktino?

N. Č.: Mane nustebino, jog įvyko tai, ko (slapčia) tikėjausi – parodos dalyviai smagiai išsiautė į „nomenklatūrinės“ sąjunginės-suneštinės parodos dvasią. Kokybiška saviironija skleidėsi tiek per pačius darbus, tiek per eksponatų kiekį ir net ekspoziciją (darbu tiek daug, kad jie be skrupulų kabinami ir trijų metru aukštyste, o kartu išlaikomas „stilis-tinis vientisumas“). Vadinas, bendrumas sąjungoje įgavo naujas padidalus – buvusių eksplicitiškai išreikštą priešpriešą Lietuvos dailininkų sąjungai pakeičte pačios LDS strategiją naudojimas dekonstruojant prasmėmis bei konotacijomis įkrautą „sąjungos“ sąvoką.

L. K.: Šioje parodoje apstu idėjų – tokis minties tankis kvadratiniam eksposicinio ploto metriui atrodo kartu ir senoviškas, ir progresyvus (kaip vinilo plokštélės). Viena iš pagrindinių (tapybos ir apskritai meno) – mirties ir amžino sugrįžimo tema. „Kas netapė, tas tapys da“, – kartoja tapytojai kaip keiksmą ir užkeikimą Jurgos Barilaitytės videodarbe. Kokios parodoje išryškėjusios

Saulius Dirsė. „P-2“. 1999 m.

Ekspozicijos fragmentas

idėjos tau pasirodė aktualiausios?

N. Č.: Man, turbūt kaip ir tau, aktualiausias (ar, veikiau, aikivaizdžiausias) parodoje iškilęs aspektas – „tarpdiscipliniškumas“. Ši sąvoka – tokia reikalinga prieš du dešimtmecius savo meniniams tapatumui apsibrėžti, pasikeitus meniniams klimatiui Lietuvoje tapo itin problematiška ir sunkiai apčiuopiamai beveik visiems teoretikams ar menininkams. Lengvaiusiai ją nusakyti per neigiamybes, t.y. pagal tai, kas tai nėra. Tačiau bandymai pozityviai ją apibrėžti ar net pateikti jos pavyzdžius šiuo metu primena savotiškus laboratoriinius bandymus išgauti nekinant tarpdiscipliniškumo receptą.

Didžiąją parodos dalį sudaro taipyba (ne veltui greta jų atsidūrė ir keramikos bei mažosios plastikos darbai), taigi dar kartą iškyla tarpdisciplinio meno sąvokos parodoksalumas, kita vertus, tiesiog simptomiskai perteikiama tai, kas jau kelerius metus aktyviai vyksta

pasaulinėje šiuolaikinio meno scene. Dar visai neseniai prieš šią parodą kataloge „Balticum. Pokyčių bangos: menas iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos“ („Balticum. Tides of Change: Art from Estonia, Latvia and Lithuania“) rašydama apie Baltijos šalių tapybą minėjau olandų teoretiko Jano Vewoero tekstą „Kodėl konceptualus menininkai vėl tapo? Nes jie mano, jog tai puiki mintis“, kuriame jis nagrinėja šią labai aiškią išreikštą tendenciją. Manau, jog po šios parodos galima būtų parašyti lietuvišką olando teksto variantą pavadinimui „Kas netapė, tas tapys da“.

L. K.: Rosalind Krauss ir kiti teoretikai jau seniai diagnozavo pojedinių būvų, bet Lietuvoje net ir didžiausiai šiuolaikiškumo apologetai neatsikrato sovietmetį menančio kūrinių skirstymo į „vaizduojamaji“ ir „taikomaji“ meną. „Bendrabūtis“ idėjos iš tiesų svarbesnės už medžiagas, kritikas pozūrius – už madingas temas. Ne mažiau svarbi parodos dalis – pacių menininkų tekstai, konceptualizuojantys pasiūlytų autorų kūrinius. Ar tai reiška, kad šiandienos menininkas gali nemokėti piesti, bet ne rašyti? Koks būtų idealus tekstas, vaizdo ir medžiagos santykis? Nebūtina atsakyti rimtais.

N. Č.: Galbūt tokis tavo „nuospindis“ ne visai galotų šios parodos dalyvių atžvilgiu, nes tik keli iš jų linkę idėjas išreikšti tiek verbaliai, tiek vizualiai. Tačiau paskatinanti konceptualizuoti savo pasirinkimą. Prisipažinsiu, šios parodos dalias laukia labiausiai, ir labai nudžiugau, gavusis nors ir trumpas jų „anotacijas“. Vien ko vertas Lino Jablonskio vainikuojaantis sakiny, pristatantis Eglės Paulinės Pukytės videodarbą „Lietuva – Ačiū Labai“ – „Tai lyg brangakmenis visoje parodos kolekcijoje“, ar poetinis Roberto Narkaus tekstas, o kur dar Jurgos Barilaitytės taiklus lakoniškumas...

Tikiuosi, kad šiuolaikiniai menininkai neprivalo mokėti rašyti, nes išmokti rašyti neįmanoma. Kaip ir išmokti būti menininku. Nemažai menininkų, sekdamis konceptualiz-

mo tradiciją, įtikėjo, jog rašyti nėra sudėtinga, o ir privalomai, tad darbar turime daugiau darbo, skindamiesi kelių tarp vidutinių rašliau. Tačiau kita vertus, geri menininkų tekstai atperka visą šį darbą. Kalbu trūziai, bet svarbiausia juk kokybė, ar ne?

L. K.: Lietuvos šiuolaikinio meno scenoje vėl ryškėja „officialaus“ ir „alternatyvaus“ meno takoskyra. Kabutės dėl to, kad „officialus“ pabrėžtinai vengia bet kokio valstybiniu užsakymo ar tradicių vertibių puoselėtojo vaidmens ir santykius su valstybe grindžia pragmatiškais interesais, dekoratyviai dangstydamasis „nacionalinės reprezentacijos“ figos lapeliais. „Officialus“ menas susilieja su galeriniu – didžiausios parodų salės, išlaikomas mokesčiu mokėtoju, ir komercinės galerijos ideologija, autorių ratus ir tikslai iš esmės nesiskiria. „Alternatyvus“ menas irgi nėra pakankamai drąsus, kad okupuotų meno ištaigas ir pasipriehintų konjunktūrinei kultūrai. Ką šiandien galime vadinti nepriklausomu menininku, kritiku, kuratoriumi? Kokios yra dominuojančių institucijų „stogo“ neturinčių kūrybinių iniciatyvų perspektyvos?

N. Č.: Praėjusiais metais į tarpautinį seminarų ciklą „Trys peilio panaudojimo būdai“ („Three Uses of the Knife“) pakvietėme Antoną Vidoklę ir Glazgo iškūrusią menininkų valdomą „Transmission“ galeriją – mėginome padrašinti jaunuosis meno profesionalus aktyviau steigtį savas iniciatyvas, pasinaudoti tuometinė recesija ir atsilaisvinusiose erdvėse išgvendinti savo idėjas. Juk ir Antonas Vidoklė pirmus savo projektus rengė išnuomotame viešbučio kambariye... Nežinia kodėl, bet jaunieji lietuvių menininkai pasirenka kitus du keilius – burbėjimą prieš institucijas arba beatodairiškai veržimasi į jas. Kadaisė trumpai gyvavusi iniciatyva „Artkor“ išblėso, o naujų iki šiol neiškyla. Idomiausios man šiuo metu atrodo iniciatyvos periferijoje – ŽEMAT Žeimiuse, Juozo Laivio ir Tomo Daniliausko Žemaitijoje, Žilvino Lanzbergo Žagarėje. Ten menininkai stegia savo tikroves ir žaidimo taisykles.

L. K.: Esi kritikė, kuratorė, meno procesų iniciatorė – rengi internetinį kultūros savaitraštį „Artnews.lt“, diskusijų ciklą NDG „Trys peilio panaudojimo būdai“. Kaip tau pavyksta išsaugoti nepriklausomą poziciją? Ar neatsiranda norinčių primesti savo pozūrių, paversti tame ar kuruojamus leidinius savo ruporu?

N. Č.: Išlaikyti nepriklausomą poziciją Vilniuje gana paprasta, nes iš esmės téra keli pozūriai į tai, kas ir koks yra šiuolaikinis menas, kokia turėtų būti jo skliauda šalyje ir užsienyje. Juk nesunku judėti tarp neusiskiančių indų jų neišliejant.

L. K.: Ačiū už mintis ir sekėmis!

PARENGĖ LAIMA KREIVYTĖ

Apie miegalius

Dalios Dūdėnaitės ir Elenos Narbutaitės paroda „Miegalius“ Šiuolaikinio meno centre

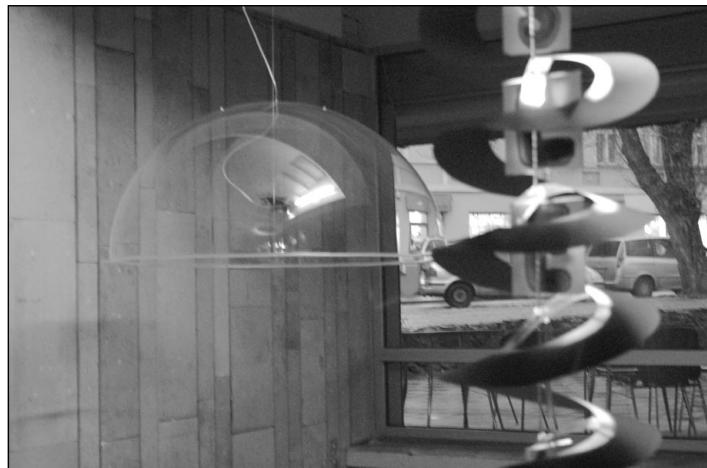
Danutė Gambickaitė

Ši paroda pirmą kartą pristatyta Milano „Peep-Hole“ meno centre. „Miegaliumi“ taip pat vadinamas ir reiškinys, „kuris jau egzistuoja ir daro įtaką savo aplinkai, bet dar nėra pastebėtas, suvoktas“. Parodoje galvojama apie Vilniaus miestą, kaip reiškinį, kuris jau egzistuoja ir daro įtaką savo aplinkai, bet dar nėra pastebėtas, suvoktas. Miestas kaip aplinka, kuri daro sau įtaką. Arba gali būti, kad Jame esantys žmonės yra aplinka miestui.

Šiaip jau miegalius yra narciziskas reiškinys. Jis slapta (pats to nežinodamas) apžiūrinėja save. Ar tam, kad būtų suvoktas (susivoktu), ji reikia bakstelėti pirštu? Miegalius gali būti arba yra melancholikas.

Visai neseniai dalyvavau menininko Vitalijaus Červiakovo, subūrusio bendraminičių grupė „Kaita“, projekte „Tylėjimas“. Tai bent keleti metus trunkas projektas. Jis vyksta taip: kviečių žmonių grupė prieš patekant saulei susirenka prie katedros varpinės ir eina iš anksto numatyta kryptimi (aš éjau į pietus). Pasivaikščiojimas yra nebylus – tai vienintelė taisykla. Komunikuoti galima tik gestais, žvilgsniais, mintimis ar kitais žinomais nebyliais būdais. Éjimas trunka iki saulės laidos.

Eidamas beveik tiesia linija kerti

Ekspozicijos fragmentas

gatves, geležinkelius, kalnus, miškus, sodų bendrijas, pievas, sąvartynus, statybvetes, tiltus, dvarus, vienkiemius, futbolo aikštės ir aikštėles, upelius, degalines, prekybos centrus. Užklumpi miegalų Vilnių ir daug mažesnių miegalų (egzistuojančių, bet dar nepastebėtų, nesuvoktų) Jame. Jie slapta tūno ir laukia (gal kada bus suvokti). Tai gali būti netoli geležinkelio rasta lapės kaukolė su aptrupėjusiais dantimis ar vidury tuščio lauko numestas vai-kiškas piešinėlis su saulyte. Nepaklusdamas per metų metus išminties takams sutinki daug miegalų ir labai stipriai pajunti, kad pačius „vos ke- lis žingsnius miestas tampa atviru lauku, dar pora žingsnių – ir jis virs-

ta kaimu“. Galų gale pats esi miegalius, pavyzdžiu, kitapus geležinkelio bėgių sutiktam dar vienam miegaliui, užklaususiam „eto pochod?“. Esi kaskart / nuolat pasivėjamas kitoj vietoj ir kitu metu.

ir atsiminiu „Tylėjime“ matyt (o gal sapnuotą) laukuose stūksantį „Duchamp'o pisuarą“ ar „Rothko tapybros parodą“ ant garažų durų. Šalia sukiojosi popieriaus spiralė su „mirksinčiu“ ar „prisimerkusiu“ žodžiu MIEGALIUS.

a po gaubtu ir klausy-
tart tik man girdimų gar-
au Eglės Mikalajūnai-
urame autorė užsiminė-
lumo žavesį Dalios ir
doje „Planeta“. Praeju-
denį ji buvo pristatyta
je. Dar prisiminiau Ju-
s knygą apie melancho-
lii saulę“ („Black Sun:
and Melancholija“) ir
bos atominės bombos
Zero Sawai personažą iš
aponų mokslinės fantas-
io filmo „Žmogus, kuris
nežina, kaip mirė“. Taip pat prisiminiau
dromo Honoris Kirkoro
waikščiojimai po Vilnių
“ bei tarpmiestinių te-
dromo Davido Salingerio
bananžuvėms gaudy-
pateikiu „miegaliaus“
eldančią citatą iš šio ap-
iešbutyje apsigyvenę de-
nt septyni reklamos
Niujorko buvo užgulę
telefoną, ir mergina iš
turėjo laukti nuo dyv-
ių pusės trijų, kol linija

atsilaisvino. Bet ji neleido laiko veluti. Perskaičiusi straipsnelį iš moteriško kišeninio žurnalo „Sekas - palaima ar pragaras“, išplovė šukas ir šepetuką, išvalė dėmę smėlio spalvos sijone, persiuvo sagą prašmatnioje palaidinėje, išrovė iš apgaumo du prasikalusių plaukelius. Ką pagaliau telefonas suskambo, ji sėdėjo ant sofos prie lango, baigdamas lajutis kairės rankos nagus.“

Kalbant apie parodai „Miegalius“ eksponuoti pasirinktas erdves, prisi miniau nugirstas abejones – ar tikrai tokios vietas tinkamos. Bet turin omeny, kad ši paroda „kaip namai prie miško ir iš miško į namą žiūrin tis gyvulys, pro šalį užiant maši noms“, erdvė koridoriuje, prie laiptų ir po jais, yra abejonių nekeliantis pasirinkimas ir parodai taikomo modelio reikalavimus atitinkančios par stato erdvės.

apie tai, kad Vilnius nei savo speciniuo urbanistinio išplanavimo savybių labai tiesiogiai iliustruoja įvairias žodžio „miegalius“ reikšmes. Tą atsi- menant galima pabandyti pasivaikščioti po šį miestą miegalių, arba modeli, arba prisiminimą etc.

Paroda veikia iki sausio 15 d.

ŠMC (Vokiečių g. 2, Vilnius)

Dirba antradienj–sekmadienj 12–20 val.

Kada meniniai projektai tampa politiniai

ATKELITA IŠ 1 PSI

lių, istorija. Maskarado idėja sutrūktinta iki maksimumo. Nužudomo karaliaus vaidmenį atlieka moteris, nužudytais bent tris kartus atsikelia, kad pakartotų savo šokio ciklą, kostiumai autentiški (forma ištikimi Europai; ornamentu ir spalvomis – Afrikai). Ir labiausiai žavī net ne nuoseklus įvykių, atributų perkeitimas (tiesiog atpažinimo malonumo puota), o tai, kaip menininko pasakojimas reflektuoja kino principus. Ciklišumas, pakartojimas ir efektingiausioji atbulinė choreografija. Tik išpusėjus filmui išaiškėjā, kodėl iki tol baliaus šokėjų judeesiai buvo tokie makabriški – antroji dalis rodoma atbuline eiga, kai viskas susidėlioja į sklandžią choreografiją, tačiau išsaugo judeesio keistumą. Prisideda ir didelės raiškos garsas, kuris visą kaukių baolių paverčia ekstazišku potyriu.

A black and white fashion photograph featuring two models. The model on the left is shown from the waist up, wearing a sleeveless gown with a dense, intricate geometric or mandala-like pattern. She has a delicate headband and is looking down and to her right. The model on the right is seen from behind, her back to the viewer. She is also wearing a similar patterned gown and has her hair styled in a short, textured cut. She is looking over her shoulder towards the camera. Both models are set against a solid black background.

Yinka Shonibare, MBE. „Odilé ir Odeta“. 2005 m.

HD SKAITMENINIS VIDEOFILMAS; TRUKMĘ BENDRADARBIUJANT S.

panašios, skiriasi tik jų odos spalva. Ir vėl neįtikėtinai raiškiai girdime jų kvépavimą, drabužių šnaresi ir traškėjimą. Įtampa kyla iš abieju šokėjų pastangų siekti tarpusavyje identiškumo. Hierarchiją griauna lygiavertis noras susilieti, susitapant. Y. Shonibarės kuriamus vaizdus suvokiant kaip skirtingų kultūrų snytakio iliustracijas, jos išnrya grynai imaginacinėje erdvėje, kuri yra labai būdinga Europos pomirtinių atvaizdų kūrime, mitologinė-

se ar alegorinėse kompozicijose.
O štai Raimundas Malašauskas, regis, pats elgiasi kaip tokios imáginacines erdvés personažas. Jam talkina maža bendruomenė. Tačiau kadangi toji žmonių grupė yra išskurusi victimiame galios centrelyje (ŠMC), toliau vadinsiu juos kolonistais. Kolonistų fantazminiam laikę ir erdvę Malašauskas yra suvokiamas kaip žymus kuratorius, o gal net ir menininkas. Kolonizotieji – tie, kurie ateina į projekto pri-

statymą – tikisi kažko adekvataus iš jiem suvokiamų reikšmių ar jų sąsajų, tačiau gauna tik nerilius tekstus (radio pjesė (asociacijų virtinė), kokteilis iš raidžių ir spalvų formulės, kėdė, kurią kažkodėl gamino net keli autorai, hibridiškumą transliujanti holograma). Kadangi prie kolonistų reikšmyno nėra prieigos, kolonizuotieji gali formuluotes tik ne/priimti ar ne/perimti. Imperatyvas priimti ir perimti veikia tuos, kurie gali bijoti būti tarp nesupratusiųjų, o nepriimti gali dėl daugelio priežasčių, ypač iš nuobodulio ir galimybės rinktis kitus reikšmių tiekėjus.

nušvitimas ir kt.); svarbiausia yra gera vadyba – nuspėti, kam ko reikiaria, ir tai pasiūlyti (jaunam kuratoriui – susisiesti su institucija, aktoriui – dėmesio, radijui – aktorių), o kitko nedetalizuoti. Savo nesėkmes ir kolonizatą, ir sekty atstovai aiškina vienodai – jie mūsų nesuprato, tai tik elitui / intelektualui / nušvitusiam žmogui.

Net nelabai mokslinė logika nurodo, kad jei tave nesuprato, tai dar nereiškia, kad esi menininkas. O jei tave suprato tik mažutė dalis žmonių, tai dar neapibrėžia jū kaijį elito atstovą. Sutinku, kad bedaikčio meno suvokimas reikalauja daug

Taikant antropologinį tyrimo metodą, Malašausko projekte (ir visoje veikloje) galima aptikti sektoms būdingų bruožų: bevardžių arba nustumtų į antrą planą žmonių komanda savo darbu ir tikėjimu kuria, didina vieno asmens galią ir mitą; sektos narai nuolat keičiasi – atsijauči, pasipildo pradedančiais atradimų kelią, tačiau keli privilegiuotieji narai išlieka tie patys; niekas gerai clo meno suvokimais reiškiaują daugiau pastangų, bet klausimai nuo meninių į politinius (t.y. galios naujodojimo) pasislenka tuomet, kai tada bedaiktis menas pasiima labai daug svarbių daiktų – pavyzdžiu, didžiąją ŠMC salę kokteilių pristatytmui... Tuo tarpu pilni kūrybinės potencijos menininkai vaikštinėja kaip žūrovai arba yra eksponuojami po laiptais ar prie tualetų.

Yinka Shonibare filmai rodomi parodoje „Dar kartą pasakojimas“ iki gruodžio 23 d. Kauno paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16, Kaunas) Dirba antradienį–sekmadienį 11–17 val. „Fotofinišas“ pristatomas iki sausio 15 d.

Sermėginė tiesa

Apie konkursus, parodas-projektus ir prizus

Deima Katinaite

Mintis dar kartą panagrinėti kai kuriuos mūsų meno pasaulio reiškinius kilo pasižvalgius po rudenėjančio Vilniaus galerijose eksponuojamas parodas. VDA Dizaino inovacijų centro galerijoje „Titanikas“ buvo pristatytas trčius metus iš eilės vykstantis projektas „Jaunojo tapytojo prizas“, o kitoje šio centro salėje – Danijos Viborgo galerijos paroda „NBEx project 2011–Titanic“. Jaunojo tapytojo prizo šiaisiai metais siekė trijų Baltijos valstybių (Lietuvos, Latvijos, Estijos) jaunieji menininkai, o danų NB galerija pristatė jau turinčius išsilavinimą Skandinavijos šalių menininkus bei meno akademijų studentus.

Lyginant abi parodas susidaro gana panašus išpuolis – ir tematikos, ir technikos prasme. Matyt, artimas kultūrinis kontekstas ir jaunas amžius (iki 30 metų) lemia tam tikrus ryškius dėsningumus: atrodo, kad daugiausiai dėmesio čia tenka idėjai, tam, ką norima pasakyti, o ne formai. Tapybai, kaip pagrindinei raiškos priemonei, skirtas anaipolt ne pirmojo plano vaidmuo. Nepaisant kelių išimčių ir vertinant visuma, galima teigti, kad karaliauja vienas tarpas, literatūrinės idėjos, komentarai ir komentarų komentarai. Tiesa, visa tai gana šiuolaikiška, būdinga ne tik Baltijos šalims ar skandinavams ir gali būti net visai įdomu – juk kyla aktualūs klausimai, kuriuos ir noriu čia aptarti.

I šiuos analogiškus projektus galime pažvelgti skirtingais rakursais: kaip i „dar gyvus“ ieškojimus ir virsmus, kaip rašoma brošiūroje, skirtoje „Jaunojo tapytojo prizui“ pristatyti, arba kaip i „žaidimų aikštėle“, minimą NB galerijos prisistatyme. Tačiau kartu tai ir savotiškas indikatorius, parodantis bendras tendencijas, meninį jaunimo lygi ir techninius gebėjimus – dalyviai nėra pirmakursiai ar meno mokyklų absolventai. Galerija NB taip apibūdina savo globotinius: „Kaip svarbią tendenciją mes pristatomė nuolat kintančią jaunų ir eksperimentuojančių menininkų srovę. Jie nagrinėja šiuo metu aktualias temas ir meta išskirtinį klasikinio meno sampratom, meno institucijos idėjai bei susiduria su naujaja žiniasklaidos kalba. Šis pripažintų menininkų ir kylančių talentų junginys yra mūsų profilio kertinis akmuo. Jis suteikia galerijai NB galimybę parodoti aukščiausią meno kokybę ir būti aktyvia Šiaurės šalių meno sceneiems dalimi.“

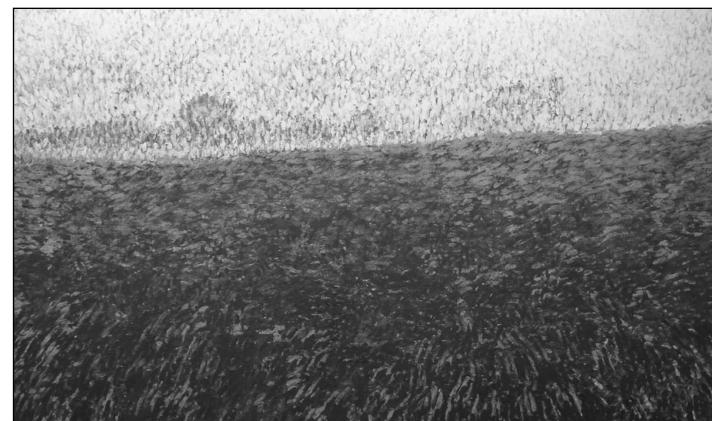
Smalsus ir atsakingas žiūrovas, skaitantis tekstus prie durų, ekspozicijos salėje natūraliai tikisi išvysti žadetąją kokybę, išskukių ir „originalius kūrybinčių išraiškos būdus, kurie peržengia mados bangų ir žavesio ribas“. Meną vertinti visais laikais buvo gana keblu, vertinimą veikė viešpataujančios filosofinės srovės, kultūrinės nuostatos, asmeninės vertintojo skonis ir pozicijos.

Šiandien taip pat nėra bendros, vieniam tinkamčios tiesos, ir niekas nesitiki, kad menai, kaip prieš keletą amžių, bus naudingi ir džiuginantys. Už žodį dažniausiai taip pat nebereikia atsakyti kaip už daiktą, tik ar visada rašytinė panegirika padeda „geriau“ suprasti meno kūrinį? Žinoma, šiaisiai visuotinės interpretacijos bei intertekstualumo laikais tokį pristatymą galime suprasti kaip ironiją ar pokštą – tai nėra itin svarbu. Kur kas svarbiau paveikslų meninės lysis ir kokią žinią jie mums perduoda. Kadangi dėl pastarosios galiu pasirodyti subjektyvi, pažiūrėkime į pačius paveikslus ir pabandykime suprasti, kuo gyvena jų autoriai.

Akivaizdu, kad ir Baltijos, ir Skandinavijos šalių jaunieji kūrėjai gerai susipažinę su Luco Tuymansu ir Gerhardo Richterio kūryba. Šiuos du garsius autorius galime drąsiai vadinti jaunujių menininkų ikonomis, siekiame išpūdį ir pavyzdžiu – jie įkvepia jau ne vieną kartą per pastaruosius keliausdešimt metų. Įkvėpia šiandienos aktualijų perkėlimą į drobes, puikiai įvaldyta technika

L. Tuymanso kūrybos rezultatai įtinka šio principo veiksmingumu, tuo tarpu NB galerijos deklaruoja mas iššūkis klasikinio meno sampratomis kelia abejonių. Ar maištą turime suprasti kaip akademinio piešinio abécélés neišmanymą, diktuojantį eskiziškumą, kurio niekaip nesupainiosi su samoninga piešinio deformacija, siekiant sustiprinti išpūdį, ironizuoti, etc.? Nuoširdaus primityvizmo titulas taip pat kažin ar tiktų Beintos av Reyni ar Gøje Rostrup kūriniams. Idėjinei pusei ir problematikai, ko gero, komentarų nereikia, darbų pavadinimai kalba patys: „Dievas yra didželės“ („God is a DJ“), „Manau, esu kvaila arba galbūt tiesiog laiminga“ („I think I'm dumb or maybe just happy“ – Beintas av Reyni), Henriette Hellsern-Kjøller „Liesk mano tra lia lia“ („Touch My Tra La La“) – videofilmas, kuriame rodomas glamžomas moters aktu piešinys.

Teisybės dėlei reikia pripažinti, kad Baltijos šalių menininkai prisistato (tiksliau, juos „Jaunojo tapytojo prizui“ skirtoje knygelėje pristato menotyrininkė Jolanta Marciaus-

Jonė Šataitė-Rudénienė. „Rymant. Arimai“. 2011 m.

IS GALERIJOS „LITUUVOS AIDAS“ ARCHYVO

tapyba? Jei tapybos darbai tampa priemonė parcištai savo poziciją ir tos priemonės vizualizacijai bei kokybei nekeliami ypatingi reikalavimai, gal reikėtų iš naujo susitarti dėl pavadinimų? Štai, pavyzdžiu, vakaru jaunieji dailininkai maištautojai prisistato vaizdo komunikatoriais (visual communicator – Shepardo Fairey'aus terminas), o ne menininkais (artist). Nepagaunamasis gatvės meno atstovas Banksy atakliai slepija savo veidą, sudominta publika džiugiai įsitrukia į žaidimą. Menas tai ar ne, paliekama spręsti „You Tube“ žiūrovams internetinėje erdvėje. Iškambius vardus čia nepretenduoja, minčiems autoriams ir gatvė, ir galerija vienodai puikios.

Gerą išpūdį palieka Lino Jusonio „Atsikartojimas“ (JTP II vieta) ir Marto Vainre'o „Tinkamoje vietoje tinkamu laiku, visuomet“ („In the right place at the right time, always“). Šie menininkai atrodo surađę savo kelią, nors jų pasirinkti akcentai – paveikslas kaip filmo kadras ar nuotrauka – yra bene populiausiai šiandienos meno pasaulio vaizdiniai. Šiuo atveju kalba darbai (idirbis, nors nebūtinai jis turi būti proporcingas kūrybos valandų skaičiu) ir to pakanka – idėjinė pušė tampa ne tiek svarbi. Jei tapybos darbų suvokime ne kaip vizualinės komunikacijos priemonę, o „senamadiškai“, kaip autorius meistriškumo dėka „gyvai ir savarankiskai kvėpuojant“ darbą, nemažai šiandienos meno kritikų keliamų klaušimų praras aktualumą.

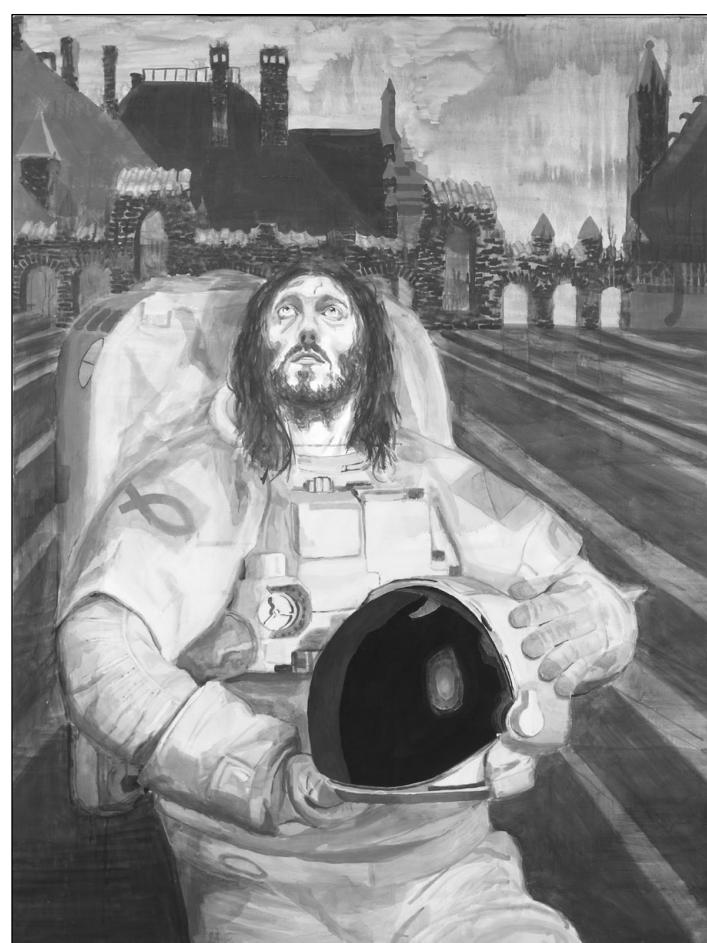
Greitas gyvenimo tempas atspindi mene, vis dažniau paveikslai tampa paskubomis nubrėžtu ženklu – ir tai, deja, tikrai ne Liudo Trukio minėtas „grojimas viena styga“. Man tai labiau primena lygtį „minimas pastangų, padaugintas iš maksimumo informacijos“. Gaunamas rezultatas nėra nei stulbinantis, nei šokiruojantis. Ar atsiveria kažkas naujo? Kažin. Naujumas apskritai šiaisiai laikais atrodo gančiotinai sekli (turinio prasme) kategorija. Dažnai naujovės skelbiamos tuomet, kai tikta kartojasi, o tam, kad interpretacijoje gimus nauja kokybė, būtina itin gerai išmanyti senas taisykles. Priešingu atveju, tik laiko klausimas, kai kas nors pastebės, jog šiuolaikinis post-postmodernistinis karalius nuogas. O tą pastebėję galime nustebti kaip vienas žinomas vyresnės kartos

dailininkas, aplenkęs čia aprašytas „Titaniko“ ekspozicijas po keletą kartų. Paklaustas, ką ten veikia taip dažnai, atsakė ieškąs „sermėginės tiesos“ – reikia žinoti, kas dabar vyksta. Po paskutinio apsilankymo, galiausiai nusprendęs, kad yra keletas vertų dėmesio paveikslų, konstatavo: „Ir tai jau šis tas.“

Maloniai išimtimi man atrodo ir Jonės Šataitės-Rudénienės personalinė paroda „Buvojimai“, vykusi „Lituuvos aido“ galerijoje (2011 10 19 – 11 06). Čia apsieita be aktualių šūkių ar maištęgų naujoviu, bet šios autorės kūrybai galėtume prietaiki yau minėtaj NB galerijos apibūdinimą „peržengiantis mados bangų ribas“. Taip pat J. Šataitė-Rudénienė galime laikyti ir „klasikine“ dailininke – jos tapyboje klasika labai neblogai sugyvena su originalumu. Teoriniai principai geriausiai gali būti „patikrinami“ stebint jų sklidą konkretioje kultūroje ir konkretiuose meno kūriniuose. Kartais nuoseklus požiūris, žinojimas, ko nori, ir temos, ir technikos prasme („Buvojimai“ nutaptyti pirštais, akrilu, anglimi) duoda savaimė įtaigų rezultatą. „Nauji matymo būdai“ atsiveria paveiksluose nesiekiant mesti dar vieno „išskukių“ reklama ir lozungais persisotinusiam, „aukščiausios meno kokybės“ paieškų išvargintam šiandieninių galerijų lankytojui.

Dabar, demokratijos ir nuomoju pliuralizmo laikais, greta gali egzistuoti ir kardinaliai priešingi požiūriai, o „sermėginė tiesa“ yra tiesa, nepretenduojanti į visuotinę ar objektyvią tiesą. Žmogiškoji laisvė atsiveria perinterpretuodama ir skirtinai įkūnydama taisyklių varžomą tikrovę. Kitas meno kūriniys galėtų būti geriausia epochos kritika ar atsakas, bet tik su viena salyga – interpretacija turėtų naujai paatekti tai, ką ankstesnis autorius ar autorai įkūnijo kaip senosios kultūros esmę.

Na, o didžiausias „Jaunojo tapytojo prizas“ ar kitu panašiu konkursu apdovanojimas turbūt yra ne piniginė premija ar geidžiamā stažuotė užsienyje, o pati galimybė jaunam menininkui tapti matomam. Tai tarsi pasitikėjimas avansu, kurio neturėjo nei vyresnioji, nei vidurinioji menininkų kertos, nuėjusios nelengvai keliai į viešumą.

Anita Karpinska. „Jėzus Kristus buvo astronautas“. 2011 m.

NUOTRAUKA IŠ JTP ARCHYVO

ir komercinės sėkmės. Monumentalisto G. Richterio darbų kainos aukcionuose peržengia dešimtis milijonų eurų, išpūdingai paklausūs ir L. Tuymanso kūriniai. Pastarasis darbui idomus tuo, kad netapo savo paveikslų ilgiau nei vieną dieną, pats aiškina esąs per daug nekantrus ir negali išgiliau laukti rezultato.

Apžvelgiant minėtus parodas „Titanike“ atrodo, jog čia ne tik drąsiai skolinamas iš pasaulinių korelių – jaunesniems autoriams taip pat nesvetimas principas negaliشتis prie kūrinio ilgiau nei vieną dieną.

Mylimas šnipas

Šaltasis karas Europos kine

Kai 1965 m. kino ekranuose pasirodė Martino Ritto juosta „Šnipas, atėjės iš šalčio“, filmai apie šnipus buvo vienas populiariausių kino žanrų Europoje. Šaltojo karo metais Rytų ir Vakarų žmonės jais žavėjos. Slaptasis agentas atspindėjo politines Rytų ir Vakarų ambicijas bei jų prieštaravimus. Kovotojas už gėrį arba bloginio atstovas – jis įkūnydavo politinės sistemos pranašumą arba tapdavo niekingo priešo įvaizdžiu.

Goethe's instituto inicijuotą, kinotyrininkų Oliverio Baumgarteno ir Nikolajaus Nikitino parengtą retrospektyvinį ciklą „Celiuliodinė uždanga“, skirtą Berlyno sienos penkiadesimtosioms metinėms, sudaro filmai apie šnipus, 1960–1974 m. sukurta abipus geležinės uždangos. Šis populiarus kino žanras buvo skirtas ne tik pramogai – jis turėjo išvintinti Šaltojo karo padalijimus žiūrovų samonėje. Filmų ciklas jau aplankė Londoną, Berlyną bei Budapeštą. Gruodžio 2–8 d. jis bus rodomas Vilniuje, „Skalvijos“ kino centre, kino teatrueose „Pasaka“ ir „Multikino“.

Vienas šio kino žanro pradininkų, vokiečių režisierius Fritzas Langas pirmajį filma „Šnipai“ sukūrė dar 1928 metais. Iš šią programą ištrauktas paskutinis jo kūrinys – Vakarų Vokietijoje 1960 m., režisieriu grįžus iš emigracijos JAV, kurtais „Tūkstantis daktaro Mabuzės akių“ („Die 1000 Augen des Dr. Mabuse“, Vokietija, Italija, Prancūzija, 1960). Šiame filme Langas atgaivino vieną svarbiausių ne tik savo, bet ir vokiečių kino ekspresionizmo personažų – pasauli valdyti siekiantį daktara Mabuzę. Langas buvo pirmasis, filmuose apie daktarą Mabuzę parodes sekimo galia. Iš šio personažo kildinamas ne vienas šnipų kino personažas, pavyzdžiu,

„Tūkstantis daktaro Mabuzės akių“

daktaras Ne. Šikart filmo herojas, turtingas amerikietis, i vieną nacių laikais statytą viešbutį prikaišioja optinių žvalgybos prietaisų ir ima sekti viešbučio svečius. Bet tai daro ne jis vienas – nieko nenutuokiantys svečiai nuolat kontroliuojia ir stebi vieni kitus. Sukurtas prieš išdygstant Berlyno sienai, „Tūkstantis daktaro Mabuzės akių“ rodo vieną iš Šaltojo karo manijų – siekį kaupti kuo daugiau informacijos apie priešą.

Prancūzų režisierius Georges'o Lautnero šnipų kino parodija „Didžiosios šnipų gaudynės“ („Les barbouzes“, Prancūzija, Italija, 1964), kurioje pagrindinius vaidmenis sukurė Lino Ventura ir Bernard'as Blier, prasidėda mirus vienam svarbiausių pasaulyje ginklų gamintoju. Prancūzų agentas gauna užduotį aplankyti jo našlę ir išvilioti masinio naikinimo ginklų patentus. Pasirodo, apie tai pagalvojo ne tik prancūzai: atvykęs į našlę pilį, herojus susiduria su pas našlę įsikūrusiais sveicarų, vokiečių ir sovietų agentais. Bet visiška sumaištis prasidėda į pilį įsiveržus kinams ir paširodžius amerikiečiams.

Dar vienas filmas, išjuokiantis Šaltojo karo baimes, yra italo Gior-

skoliniautojus pagaliau atvyks į Lietuvą. Hiromas Yonebayashi filmas „Skoliniautojai“ („Arrietty“, „Karigurashi no Arrietty“, 2010, 94 min.) nukels į Tokijo priemiestį. Tarp senų medžių pasislėpusiame name po grindimis gyvena maža keturiolikmetė Arietė su savo tokiais pat mažais tėvais. Namo šeimininkės senos damos apie mažuosius kaimynus net nenutuokia. Arietė su šeima išgyvena „skolindamiesi“. Viskas, ką jie turi, yra pasiskolinta arba pagaminta iš pasiskolintų daiktų. Vanduo, maistas, stalai, kėdės. Cukraus kubelis, medžiagos skiautelė... Bet visko po truputį – kad senios moteriškės nepastebėtų. Tėvai Arietę nuolat perspėja: „Būk atsargi, nesirodyk žmonėms.“ Jiems pamačius, mažieji turės ieškoti naujų namų. Bet pramuštgaliė Arietę jų neklaušo...

Sovietmečiu populiarus animacių filmų ciklas apie Kūlverstuką ir jo draugą krokodilą Geną atgijo Japonijoje. Filmo „Kūlverstukas“ („Cheburashka“, 2010, 80 min.) režisierius Makoto Nakamura atkūrė originalias lėles, naudojo tą pačią filmavimo

nėjimo pusę – nešvarių politikų mačinacijų aukomis tapusius žvalgybininkus, nuolat pasmerktus pralaimėti. Pagrindinis herojus – keliolika metų brėtų agentams Vakarų Berlyne vadovavęs Alekas Lymas. Po to, kai jo agentų tinklą suardo Rytų Vokietijos žvalgybininkai, britai nusprendžia inscenizuoti Lymo nuopoulį, tikėdamiesi, kad Rytai juo susidomės. Taip Lymas ir jo meilžė Nan tampa pavojingo dvigubo žaidimo dalyviai. Pagrindinius vaidmenis filmė sukūrė didis brėtų aktorių Richardas Burtonas, Oskaras Werneris („Žiulis ir Džimas“, Claire Bloom.

Rytų pozūriu i šnipų temą atskleis filmai, sukurti Lenkijoje, Rumunijoje ir jau nebeegzistuojančioje Čekoslovakijoje. Iš jų išskiria čekų režisierius Zbyněko Brynchycho psychologinė drama „Pirmyn i prarāja“ („Smyk“, Čekoslovakija, 1960), pasakojanti apie čekų imigrantų Františeką Kralį, kuris Vakarų Berlyne patenka į autoavariją. Vakarų žvalgybos jam suteikia naują tapatybę ir pradeda rengti dalinai atmintį praradusį Františeką šnipo misijai. Jis turi pargabenti iš Prahos mikrofilmą. Kartu su Vakarų Vokietijos cirku herojus atvyksta į Praha. Iš pradžiai viskas vyksta pagal planą. Bet susitikę su savo šeimos narais Františekas suvokia, kad juo pasinaudota. Filmo temą netikėtai pratęsė istorija: 1968-aisiais „Pirmyn i prarāja“ scenarijaus autorius, rašytojas Pavelas Kohoutas tapo vienu „Prahos pavasario“ ideologų ir posietų invazijos buvo priverstas emigruoti. Emigravo ir režisierius Brynchach. Vakarų Vokietijoje jis kūrė filmus ir televizijos serialus, tarp jų ir Lietuvoje itin populiarū „Senj“.

Jano Batory filmo „Pasimatymas su šnipu“ („Spotkanie ze szpie-

giem“, Lenkija, 1964) herojus agentas Bernardas nusileidžia Lenkijos pajūryje. Jis turi gauti informaciją apie raketų bazes. Bernardas vyksta į Varšuvą, užmezga kontaktus, padedamas nieko neįtarančių trumpabangininkų bendrauja su savo viršininkais. Tačiau netrukus jis supranta, kad yra sekamas, ir bando bėgti. Pagrindinius vaidmenis filmė sukurė populiarūs lenkų kino aktoriai Ignacy Machowskis, Beata Tyszewicz, Stanisławas Mikulskis.

János Veiczi filmas „Visiškai slaptai“ („For Eyes Only“, „Streng geheim“, VDR, 1963) buvo vienas populiariausių Rytų Vokietijoje. Tačiau pasakojimas apie slaptą Vokietijos Demokratinės Respublikos agentą, demaskavusį keliolika amerikiečių šnipų, apgavusį melo detektorių ir sėkminges atvežus į Rytų Vokietiją svarbius slaptus dokumentus, buvo sukurtas sekant vakarietiško žanrinio kino stiliumi. Kartu tai buvo populiarū Rytų Vokietijoje ideologinių tezų (pvz., kad Vakarai rengiasi pulti VDR) iliustracija.

Ionas Popescu-Gopo sukurė rumunų animacijos mokyklą, bet režisierius filmografijoje – ne tik animaciniai filmai. Nebylolio kinostiliai sukurti komedija „Pavogtoji bomba“ („S-A Furat o Bomba“, Rumunija, 1961) sužadins prisiminimus apie Charlie Chapliną ar Jacques'ą Tati. Paprasta istorija apie jauną vyra, skinantį pievoje gėles, virš kurio stai-ga kartu su sraigtasparniu išnyra vi-sas karinis batalionas, atskleidžia atominės bombos grėsmės sukeltą paranoją. Bevardžiam filmo herojui atitenka lagaminas, kuriame paslepsta atominė bomba, ir netrukus ji ima vaikytis visi pasaulio piktadariai.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

„Hanėjų sparnai“

techniką, stengesi išsaugoti ankstyvių filmų dvasią. Ši juosta nukels į praeitį, sugraudins, prajuokins, vienims užgaus nostalgijos stygą, kitiams atvers dar nepažistamą, bet jau legenda tapusia istorija apie draugystę... Per klaida atsidūrės apelsinų dėžėje, Kūlverstukas išsiuntinamas į Rusiją. Keistą siuntinį gavęs krautuvininkas nepažistamą gyvūną nuneša į zoologijos sodą. Bet ir čia Kūlverstukui neatirsanda vietos, nes varšo nelaimėlio nepavyksta priskirti jokiai gyvūnų rūšiai. Nerašęs naujų, mažas gyvūnėlis rudo kailiu, didelėmis akimis, apvaliu veidu ir lėkštę primenančio-

mis ausimis apsigyvena taksofono būdelėje. Tačiau netrukus Kūlverstukas sutiks krokodilą Geną ir nebesiaus toks vienišas...

Kanų festivalyje į premjerą pakvietės biografinius animacinis filmas iš Singapūro – Erico Khoo „Tatsumi“ (2011, 96 min.) – pasakoją apie garsujių japonų komiksų kūrėjų ir žanro revoliucionierių Yoshihiro Tatsumi. Šis filmas – tai penkios novelės, pasakojančios apie originaliojo manga autorius gyvenimą ir kūrybą. Būtent jis pasuko japoniškus komiksus link suaugusiu. Okupuotoje pokario Japonijoje jaujam Tatsumi aistra komiksams pa-

deda išlaikyti skurstančią šeimą. Susitikimas su garbinamu manga kūrėju, garsiųju Osamu Tezuka, jam tampa dar didesne paskata citi šiuo keliu. Nepaisydamas jų lydinčios sėkmės, 1957 m. Tatsumi įveda naują terminą gekiga (dramatiniai paveikslai) ir praplečia japoniškų komiksų horizontus, pasiūlydamas alternatyvų žanrą suaugusiemis. Tatsumi darbai pradeda nagrinėti tam-sesnius gyvenimo aspektus...

Klasikos skiltyje pateikiamas ir žiūrovų, ir kritikų pamėgtos režisierius Hiroyuki Yamaga filmas „Hanėjų sparnai“ („The Wings of Honneamise“, „Ōritsu uchūgun – Oneamisu no tsubasa“, 1987, 120 min.). Šis animacijos šešedras stebima vaizduotės galia, istorijos klo-dais, dėmesiu detalėms ir pasakoja apie tolimos planetos civilizacijos pirmuosius kosminius skrydžius. Būrelis entuziastų atkakliai siekia užsibrėžto tikslą – pasiūsti pirmą žmogaus pilotuojamą erdvėlaiivi į atvirą kosmosą. Jiems teks įveikti ne tik finansinius nepriteklius, techninės kliūties, bet ir politinės intrigas.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Anonsai

Japonų anime naujienos ir klasika Lietuvoje

Jau tradiciniu tapusį japonų anime festivalį „Otaka“, kuris vyksta gruodžio 1–4 d. „Forum Cinemas“, atidare premjera iš Japonijos – naujausias režisierius Makoto Shinkai („5 centimetrai per sekundę“) filmas „Vaikai, kurie vijosi žvaigždės“ („Children Who Chase Lost Voices from Deep Below“, „Hoshi O Ou Kodomo“, 2011, 116 min.). Režisierius liko ištikimas savo braižui. Filmas pasakoja apie Asuną, jis kasdien keliauja ant kalno viršūnėn, išsijungia mirusiu tėvo dovanotą radiją ir klausosi keistos muzikos. Vieną dieną ją užpuola pabaisa, tačiau į pagalbą mergaitė atskubia jaunuoliui. Šunas. Jie susidraugauja, o netrukus jaunuolis dingsta. Mergaitė sukaupia visą drąsą ir leidžiasi į mistinę, pavoju kupiną kelionę į Agarthą – šalį, iš kurios atvyko Šunas. Si kelionė Asunai atskleis pasaulio grožį, žiaurumą bei praradimo jausmą.

Po pasauli tebekeliaujanti studijos „Ghibli“ pasaka apie mažuosius

Meilė viską pakelia į dangų

Krësle prie televizoriaus

Gruzinų kinas mëgsta keistuoju, gal todël ir lietuvių mëgsta gruzinų kiną. Eldaro Šengelajos filmuose įvairiu bepročiu ir pamiesliu nickad netrūko, o trečiadienio vakara *LTV2* (7 d. 20.05) parodys jo 1973 m. parabolę „Keistuoliai“. Ji nukelia į praeitį, bet ta praeitis tokia stilizuota, tad veiksmas gali vykti bet kur ir bet kada, kaip ir dauguma gruzinų filmų, kurie iš pirmo žvilgsnio neatsiejami nuo nacionalinės kultūros. Jų esmė – herojai, susieję ir pasakų, ir aukštosios poezijos personažus. „Keistuolių“ herojai – jaunuolis Ertaozas ir pamiesi išradėjas Christoforas – susitinka kalėjime. Ertaozas ten atsidûrė, nes norėjo padeti gražuolei Margalitai atskiratyti meilužio policiminko, tik meilužis kapinėse atsigavo. Bet nėra to blogo, kuris neišeitų į gerą: kaijime senasis Christoforas išrado skraidañią mašiną, kurios kuras – meilė.

„Keistuoliai“, be abejo, kalba sovietmečiu populiaria Ezopo kalba. Kai negali tiesiai kalbëti apie laisvę, troškimą pakilti į kvailus partinius valdininkus, geriausia savo sava Jones jidëti į bepročio lëpas. Taip elgesi ne vienas kûrėjas. Jiems antrindavo ir kritikai. Viktoras Diominas 1974 m. taip rašë apie filmą: „Originalų gruzinišką filmo pavadinimą bûtu tiksliau versti kaip „Bepročiai“ arba „Kuoktelėj““. Jie tikrai iš pirmo žvilgsnio atrodo be vieno baliko, ne iš šio pasaulio – ir senasis Christoforas, ir jaunasis Ertaozas. Ar gali normalus sveiko proto ir

tvirtos atminties žmogus statyti tokią „skraidynę“ – kažką tarp burinių laivo ir priešvaniom automobilio... Bet bûtent tai ir svarbiausia, kad ji pakils! Pakils ir létai plauks virš kalnų ir slėniu! Pakils visų sveikai maštančių žmonių nuostabai, gydytojo, leidusio savo pacientams krapštystis su tomis senienomis ir kruopščiai vedančio ju „klinikinės ligos“ dienoraštį, pykčiu... Toks jau tas filmas. Jame tai, kas neįmanoma, tampa paprasta ir natûralu, beprotiskos svajonës – visai praktiška judejimo priemonë, o „normalumas“, „sveikas protas“ – iþrastos kasdieniškos sąmonës atsparas – iðjuokiamos ir pasmerkiamas kaip dvaisiné negalia. Sovietiniai žmonës mokëjo skaityti užuominas. Kine, literaturoje, gyvenime.

Užuominų yra ir 1980 m. Raimundo Vabalos filme „Rungynės nuo 9 iki 9“ (*LTV, 3 d., 23 val.*). Sukurtas pagal tada madingo jauno rašytojo Riçardo Gavelio scenarijų, filmas pasakoja apie mokslinio tyrimo institutą – pagrindinę sovietmečio inteligentų, sutrumpintai vadinančius JMB (jaunesnysis mokslinis bendradarbis), buveinę. Filme instituto laukia reorganizacija, todël jame prasideda intrigos. Susikerta dvejų mokslininkų – pasiþventėlio Špoko (Valentinas Masalskis) ir karjeristo Budrio (Petras Steponavicius) keiliai. Valdingos motinos užguitas Budrys kilës iš vadinamosios nomenklaturos – jam keliai visur atviri. Bet susikerta ne tik mokslininkų požiurių – jie varžosi ir dël gražuolës Bi-

rutes (Maja Eglite). Ši taip pat turinckis – mokslininkës arba krepšininkës karjerą. Filmo konfliktai prirena lenkų moralinio nerimo kiną, bet lietuviškosios redakturopas jis buvo taip nuskalpuotas, kad kandžias Vabalo užuominas iðvelgti nelengva. Užtat yra daug krepšinio, tiksliai laiką ir moralinę atmosferą apibûdinančios sovietinës buities, dar gyvi kai kurių personažų prototipai ir aktoriai, kuriuos visados miela prisiminti. Vabalas gerai išmanë jų vertę.

Manau, kad užuominų nebus Levan Achobadzës filme „Gružijos ruggjutis“ (*LTV, 5 d. 21.15*), o jei ir bus, tai laidos vedëjas padarys viską, kad filmą suprastume „teisinigai“. Šiai dokumentiniam kinui skirtai laidai, man regis, iškilo grësmë tapti tendencinga, propaguojančia tik tas idéjas, kurios priimtinios jos vedëjui.

Nemegstu jaunų konservatorių – konservatyvumas tinka prie veido tokiniams kaip aš. Juolab kad nebuves jaunu maištininku, véliau tikru konservatoriumi netapsi. Todël ir vél primytinai rekomenduosisu pasižiûrëti Corneliu Porumboiu filmą „12.08 į Rytus nuo Bukaresto“ (*LTV2, 7 d. 22.10*). Aš jį privalamo rodyčiau kiekvieną kovo 11-ają, nes paskutiniai metais dažniau televizoriaus ekrane matai tai, iš ko rumunų režisierius smagiai pasišapé. Pirmiausia, žinoma, iš mûsų fenomenalaus sugebëjimo mitologizuoti net neseną praeitį. Po šio filmo norisi uždavinëti nemandagius klau-

simus, pavyzdžiu, paklausti Prezidentës, kur jis buvo 1990 metų kovo 11-ają. O kur buvote Jūs?

Curtiso Hansono filmą „Naktys Las Vegase“ (*LNK, 4 d. 12 val.*), manau, bûtinai pasižiûrës tie, kuriems tévai neleidzia naktinéti prie televizoriaus. Nors filmas jiems visai

filmuojant buvo renovuojama.

Dar vienas filmas aštrių pojûcių mëgëjams – Gregory Hoblito 2008 m. „Nesusekamas“ (*TV3, 4 d. 21.45*). Film herojë – specialioji FTB agentë Dženifer (Diane Lane), tirianti virtualiosios erdvës nusikaltimus. Vieinas tokiu nusikalteliu žauriai kanki-

„Nesusekamas“

nekenksmingas. Tai pasakojimas apie aistringą pokerio žaidėjų Hako, kuris kasdieniame ar asmeniniame gyvenime atsisako bet kokių jausmų. Štai galima paaïskinti ir herojaus vaikystés trauma: kadaisejo tévas, pokerio legenda, paliko Hako motiną. Dabar tévo ir sûnaus laukia žûtbütiné kova tarptautiname pokerio turnyre. Pagrindinius vaidmenis filme sukûrë Ericas Banana ir visada itaigus Robertas Duvalis. Beje, filmas buvo kurtas ir Las Vegase, garsiojo „Hôtel Casino Bellagio“ pokerio saléje, kuri

na savo aukas ir kviečia internautus stebëti tiesiogiai vykdomas jų egzekucijas. Netrukus žudiko taikinyje atsiduria Dženifer ir jos bendradarbių... Vienas prancūzų kritikas pavadino „Nesusekamą“ „Avinilių tylojimo“ ir „Pjuklo“ mišiniu. Itariu, kad po pramoginių mûsų televizijų savaitgalio laidų, kai ne vienam kyla ûpas nuleisti jų vedëjams kraujø, tokie filmai – gera terapija.

Jûs –

JONAS ŪBIS

„Bebras“

savo sûnumis bendrauja taip pat, kaip jo tévas bendravo su juo, o Porteris jaučia jam tą patį, ką jis jauté savo tévui. Ar tą užburtą ratą galima nutraukti?

Didžiąjį filmo dalį Foster nuosekliai priešinasi žûrovų poreikiui pamatyti tai, ko jie iš filmo laukia. Kitas režisierius, ko gero, taip ir bûtu pasielges. Pavertę Bebrą Valterio iðsiįjimui, sugrîzimo į normalų gyvenimą pretekstu. Ir pabaigës filmą laimingą holivudiška pabaiga su save pakeitusi, silpnybes vardan šeimyninių vertybų nugaléjusiu žmogumi. „Bebre“ taip pat bus laiminga pabaiga, tik kitokia.

Filmui ipuséjus Foster žvilgsnis vis dažniau nukrypssta į Porterį. Puikiai kitų mintis ir stilių imituojantis vaikinas užsidirba raþydamas ben-

dramoksliams raþto darbus. Jo verslas klesti, kol horizonte pasirodo Nora. Ji niekaip negali paraþyti mokyklos baigimo kalbos. Nora – mokyklos numylétinè, pirmùnë ir gražuolé, bet paaïskëja, kad ir jis išgyvena drama, o Porteris ją atskleidžia. Ipratęs išsiauasti į kito kailj, jis suprantą, ko reikia merginai. Ir tik tada pagaliau gali suvokti, kodël nekenčia tévo. Suprasti ir ateisti. Todël finalinis tévo ir sûnaus susitaikymas – ne tik logiškas, bet ir patvirtina pagrindinę filmo temą. Tik gaila, kad šikart jau sekant tradiciniu Holivudu pabaigoje skamba per daug žodžių, ir jais pasakoma viskas, kas iki tol buvo pasakyta vaizdais. Kita vertus, „Bebras“ iðlaviravo tarp banalybës ir patologijos, nes režisierë paþirinko paprastumą.

„Bebras“ – keistas filmas. Juokingas ir liûdnas kartu. Ir tikrai ne šedevras. Nemanau, kad jis sulauks minios žûrovų, bet atéjusieji neišeis tuščiomis.

ŽIVILÉ PIPINYTÉ

Nauji filmai

Susidvejinës Gibsonas

Istorija, kurią pasakoja „Bebras“ („The Beaver“, JAV, 2010) galėti tapti komedija. Taip pat sekmingai ją bûtu galima papasakoti ir kaip beprotibës istoriją. Galima ją apvilkti ir kitu žanru marškinëliais ar net perkelti į beorj animacini iðsmatavimą. Jodie Foster nusprendë sukurti šeimos dramą.

„Bebras“ prasideda beveik kaip komedija. Žaishų fabriko savininką Valterį Bleiką ne vienus metus kaninka depresija. Jis apleido darbą, šeimą ir sugeba tik miegoti. Vieną dieną tokį apsnûdujį jį žmona iðmeta už durų. Valteris nusiperka dëžę stipraus alkoholio ir vyksta į moteli, nusprendës ten nusiðydoti. Bet ši-kart ji iðgelbëja Bebras – kalbanti natûralaus dydžio pliušiné lélë, užmaunama ant rankos. Valteris griebiasi jos kaip skëstantis šaudo. Jis grîžta namo ir praneša, kad terapeutas rekomendav bentrauti ne su Valteriu, o su Bebru.

Psichoterapeutai (ypač tie, kurių dalija patarimus spalvotu žurnalu skaitytojams) dažnai pataria atsiriboti nuo savës, pajusti distanciją su savimi ir pasauliu, ir taip iðsprësti asmenines problemas. Panašiai reaguoją Valterio artimieji. Bendraudami su Bebru, jie iðvelgia tokio bendradavimo terapinę prasmę. Kai

Parodos	„7md“ rekomenduoja	
VILNIUS		
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija nuo 9 d. – paroda „Modernizacija“ (XX a. 7–8 dešimtmečių Baltijos šalių menas, dizainas ir architektūra) Paroda „Mūsų metamorfiškoj atetis“ (dizainas, techninė estetika ir eksperimentinė architektūra Sovietų Sąjungoje 1960–1980 m.)	VDA parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> iki 10 d. – šiuolaikinio lenkų dizaino paroda „Pridėtinė vertė. Pasaulinis dizainas iš Lenkijos“ iki 3 d. – retrospektyvinė dailės paroda „Jurga Ivanauskaitė (1961–2007). Sankryžos“ „Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 3 d. – Gyčio Skudžinsko fotografijos paroda „Tyla“ Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> XVII tarptautinė Vilniaus ekslibrisų bienalė iki 3 d. – Joanas Butvytytės grafikos darbų paroda „Būsenos“ Aušros Petroškiėnės autorinių knygų paroda „Neskirta skaitymui“ Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 9 d. – Nijolės Šaltenytės grafika	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai „Nuo kalvystės iki aukškalystės. 1960–1990 m. metalo plastika Lietuvos dailės muziejaus rinkiniuose“ Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 22</i> Juozo Gucevičiaus paroda „Žemaiško grožio daina“ iki XII. 4 d. – Valdo Antano Gurskio apžvalginė tapybos paroda „Bėgančio laiko šviesa“ Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmų interjero vertybės“ Paroda „Tarp kasdienybės ir prabangos. Restauruoti Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų archeologiniai radiniai“ Paroda „Nuo mini iki maksi. Septintojos dešimtmečio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paryžiaus kolekcijos)	Galerija „Meno parkas“ <i>Rutušės a. 27</i> Parodos „Rudens salonas“ Menininkų namai <i>V. Putvinskio g. 56</i> nuo 7 d. – paroda „Juozas Grūšas menininkų akimis“ KLAIPĖDA	
LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> nuo 2 d. – Algirdo Griškevičiaus paroda „Nuojautos“ Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> iki 14 d. – Onos Patronaitienės paroda „Sūduvių margi raštai“ Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Spalvos ir šokio paviliota“, skirta baletmeisterės, šokio pedagogės ir teatro dailininkės Olgos Dubeneckienės-Kalpokiėnės 120-osioms gimimo metinėms iki 9 d. – Aleksandro Guščenkos paroda „Karaliai“ Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> iki 6 d. – Tanelio Veenre's (Estija) paroda „Prarastas rojus“ Savicko paveikslų galerija <i>Trakų g. 7</i> Kalėdinė paroda Galerija „Actus magnus“ <i>Pilies g. 36–44</i> Fotografės Izabelos Nowak (Varšuva) projektas „Kairė, dešinė“ Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 10 d. – Danutės Jonkaitytės paroda „Esu“ „Užupio“ galerija <i>Užupio g. 3</i> Juvelyrės paroda „Nustebink mane 011“ Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Paroda „Laimės receptai“ Paroda „Jurgai“ KAUNAS	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšačio galerija <i>Liepų g. 33</i> Paroda „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“ KKKC parodų rūmai <i>Aukštostoj g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> iki 11 d. – Algirdo Taurinsko paroda iki 4 d. – paroda „Mažoji plastika III“ Barotų galerija <i>Aukštostoj g. 3/3a</i> nuo 2 d. – Klaipėdos krašto aukšakalių „Pradžia“ Klaipėdos fotografijos galerija <i>Tomo g. 7</i> iki 9 d. – Ievos Rutės fotografijos ŠIAULIAI Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> Kalėdinė miniatiūrų paroda	
Nacionalinis operos ir baletų teatras <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienj–šeštadienj iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i> Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Kenijos Jaroshevaitės „Betliejus“ Paroda „Vilniaus sakralinė aukškalystė“ Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Dailio Dūdėnaitės ir Elenos Narbutaitės paroda „Miegalius“ Projektas „Fotofinišas“ Tonio Saadojos ir Flo Kasearų paroda „21.05.09“ / „14.06.09“ nuo 2 d. – Karlo Larssonso paroda „Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13</i> Lino Leono Katino akvarelių paroda „Vyno balsas“ Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Žilvino Landzbergo ir Jaime'o Pitarcho paroda „Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 3 d. – Daumanto Tomo Pilipavičiaus tapybos paroda „Žmogiškasis faktorių“ Genovaitės Skrabulienės tapybos paroda „Prisilietais“ Daumanto Tomo Pilipavičiaus tapybos paroda „Žmogiškasis faktorių“ Paroda „Menų tiltas“	Spektakliai VILNIUS Nacionalinis operos ir baletų teatras 2 d. 18.30 – L. Delibes „KOPELIJA“. Dir. – A. Šulčys 3 d. 18.30 – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. – R. Šervenikas 4, 11 d. 12 val., 6, 9 d. 18.30 – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. – A. Šulčys 7 d. 18.30 – G. Donizetti „MEILĖS ELIKSYRAS“. Dir. – M. Pitrénas 9 d. 18.30, 11 d. 12 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. – M. Staškus Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė 2 d. 19 val. – P. Stuškindo „KONTRABOSAS“. Rež. – V. Masalskis 4 d. 16 val. – E. Ashley „GAIDUKAS“. Rež. – J. Smoriginas 6 d. 19 val. – „NUTOLĘ TOLIAI“ (pagal P. Širvio poezią). Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“) 7, 8 d. 19 val. – M. Mylyaho „CHAOSAS“. Rež. – Y. Ross 9 d. 19 val. – F. Dostojevskio „NUOLANKIO-JI“. Rež. – V. Masalskis Fojé 2, 4, 9, 10 d. 19 val. – J. Jokelos „FUNDAMENTALISTAI“. Rež. – J. Vaitkus Vilniaus muzikinės teatralinės komedijos teatras Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Paroda „Laimės receptai“ Paroda „Jurgai“ KAUNAS	Valstybinis jaunimo teatras 2, 3 d. 18 val. – P. Vaiciūno „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus 3 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ANGELŲ PASAKOS“. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99) 4 d. 12 val. – A. Giniočio „JUZÉ DYKADUONIS“. Rež. – A. Giniotis 4 d. 18 val. – „KETURIAIS VĖJAIS“ (pagal K. Binkio ir keturvėjininkų kūrybą). Rež. – T. Jašinskas (Salė 99) 6 d. 18 val. – A. Slapovskio „BAUSTI NEGLIMA PASIGAILĖTI“ (Pjesė Nr. 27). Rež. – D. Tamulevičiūtė (Salė 99) 7 d. 18 val. – M. Norman „LABANAKT, MAMA“. Rež. – A. Latėnas, G. Storpirštis (Salė 99) 8 d. 18 val. – „UŽISPYRĖLĖS TRAMDYMAS“ (pagal W. Shakespeare'o). Rež. – C. Graužinis 9 d. 18 val. – PREMIERA! T. Williamso „KATÉ ANT JAKAITUS SKARDINIO STOGO“. Rež. – A. Jankevičius 10 d. 12 val. – J. Erlicko „BILIETAS IŠ DAN-GAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99) 10 d. 18 val. – H. Ibsono „ŠMÉKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99) 11 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiauskas „PAIKA PEŁTY“. Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99) 11 d. 18 val. – H. Melville'io „RAŠTININKAS BARTLBIS“. Rež. ir insc. aut. – R. Kazlas OKT/Vilniaus miesto teatras Ūkio banko teatro arenaje 2 d. 19 val. – W. Shakespeare'o „MIRANDA“. Rež. – O. Koršunovas 4 d. 19 val. – M. von Mayenburgo „UGNIES VEIDAS“. Rež. – O. Koršunovas 8 d. 19 val. – M. Ravenhillo „SHOPPING AND FUCKING“. Rež. – O. Koršunovas Rusų dramos teatras 2 d. 18 val. – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIŲ VIEŠBUTIS“. Rež. – S. Račkys 3, 10 d. 12, 15 val. – Z. Hopp „STEBUGLIN-GOJI KREIDELE“. Rež. – O. Lapina 3 d. 18 val. – R. Cooney „NR. 13“. Rež. – E. Murašovas 4 d. 18 val. – L. Andrejevo „TAS, KURIS GAUNA ANTAUSIUS“. Rež. – J. Vaitkus 7 d. 18 val. – R. Oginiskaitės knygos „Jausmų repeticijos. Metai su aktoriumi Vladu Bagdonu“ pristatymas 8 d. 18 val. – L. Tolstojaus „ANA KARENINA“. Rež. – E. Mitnickis (Ukraina) 9 d. 18 val. – M. Macevičiaus „PRAKEIKTA MEILE“ (pagal P. Sanajevo apysaką „Palaidokite mane už grindjuostės“). Rež. – A. Jankevičius Kauno muzikinis teatras 2 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Rež. – V. Pauliukaitis 3 d. 18 val. – L. Fallo „MADAM POMPADUR“. Rež. ir choreogr. – A. Cholina 4 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“. Dir. – J. Janulevičius 4 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERĒ“. Dir. – J. Janulevičius 7 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas 9 d. 18 val. – C. Colemano „MIELOJI ČARITI“. Dir. – J. Geniušas Kauno mažasis teatras 4 d. 18 val. – G. Burke „GAGARINO GATVĖ“. Rež. – V. Balsys 8 d. 19 val. – „MOKÉK – DUOSIU“ (pagal G. Gugevičiūtės pjesę „Labas gyvenimas“). Rež. – V. Balsys Kauno valstybinis lėlių teatras 2 d. 18 val. – V.V. Landsbergio „ATĖJAU, PAMAČIAU, NEGALĖJAU, ARBA – VISŠKAS RUDNOSIUKAS“. Rež. – V.V. Landsbergis 3 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „KIŠKIS DRĄSUOLIS“. Rež. – A. Žiurauskas 4 d. 12 val. – „ŽIRAFĀ SU KOJINĖMIS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė KLAIPĖDA
	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras 2 d. 18.30 – „MEILĖS UOSTAS“. Dalyvauja grupė „The West coast“ ir dainininkė E. Bodrovaitė	

3 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – D. Pavilionis
8 d. 18.30 – J. Stein, J. Bocko, Sh. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“. Dir. – M.L. Nizynski

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

3, 4 d. 18 val. – PREMJERA! T. Williamso „IGUANOS NAKTIS“. Rež. – G. Padegimas
8 d. 18 val. – R. Toma „ĀSTUONIOS MYLINČIOS MOTERYS“. Rež. – N. Mirončikaitė

PANEVĖŽYS

J. Miltinio dramos teatras

2 d. 18 val. – J. Tatte „SANKIRTA SU PAGRINDINIUI KELIU“. Rež. – A. Vidžūnas
4 d. 12 val. – S. Maršako „KATĒS NAMAI“. Rež. – V. Mazūras
4 d. 17 val. – E. Kauzaitės „ŠVTINČIŲ BURBULŷ PARTIJA“. Rež. – K. Smoriginas
9 d. 18 val., 11 d. 17 val. – PREMJERA! N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

2 d. 17 val. *Anykščių bažnyčioje* – M. Serapinaitė (smuikas), V. Kirvelytė (fortepijonas). Programoje J.S. Bacho, L. van Beethoven, J. Brahmo kūriniai
2 d. 18 val. *Joniškio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje* – Valstybinis Vilnius kvartetas. Solistė I. Prudnikovaitė (mecosopranas)

3 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – Lietuvos kamerinis orkestras. Dir. – M. Pitrėnas. Solistė M. Leger (sopranas, Prancūzija). Programoje E. Elgaro, B. Britteno, R.V. Williamso kūriniai

4 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – M. Serapinaitė (smuikas), V. Kirvelytė (fortepijonas). Programoje J.S. Bacho, L. van Beethoven, J. Brahmo kūriniai

4 d. 16 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – koncertas „Sustikimas su džentlemenais“. V. Čepinskis (smuikas), S. Krinčinės (gitaro). Programoje G.Ph. Telemanno, N. Paganini, P. de Sarasates, A. Piazzollos kūriniai

10 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – orkestro muzikos koncertas. Italijos susivienijimo 150-osioms metinėms. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas R. Sviackevičius (akordeonas).

Dir. – M. Pitrėnas. Programoje A. Piazzollas, A. Maskato, Z. Kodály, C. Chávezo kūriniai

11 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje* – teatralizuotas koncertas „Kalėdų angelas“. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos atlikėjai: styginių orkestras (vad. – L. Pugačiukienė ir T. Ramančiūnas), jaunučių chorai (vad. – S. Mikas,

D. Mikičienė ir E. Plipienė), senosios muzikos ansamblis „Lirum“ (vad. – A. Stankevičienė), flėjtų orkestras (vad. – M. Pukovas), R. Lukošiaus ir R. Jurkonio fortепijoninius duetas. R. Tallat Kelpšaitė (sopranas), P. Cinauskas (vokalas), G. Cinauskas (fortepijonas) ir kt. Programoje F. Azzaiolo, C. Gerhardt, A.L. Webberio, F.X. Gruberio, J. Sibiliaus, B. Dvariono, A. Martinačio, V. Striaupaitės-Beinarienės ir kt. kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

2 d. 15 val. *Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje* – tarptautinės neįgalinių žmonių dienos paminėjimo šventė „Esame drauge“. Koncertas dalyvauja LASS narė O. Matusevičiutė (sopranas), V. Butautaitė (sopranas) ir jos pedagogė A. Liutkutė (sopranas), L. Gurova (sopranas) ir jos pedagogė V. Pimprenė (sopranas), S. Martinaitė (sopranas), A. Eitmanavičiutė (fortepijonas), Vytauto Didžiojo universiteto, Muzikos akademijos studentai tarptautinių konkursų laureatai: A. Apsega, M. Gacevičius, M. Dabkus, E. Grigaitytė, I. Goleckytė ir S. Radišauskaitė, Lietuvos valstybinis pučia-

muų instrumentų orkestras „Trimitas“, R. Suchocka (mecosopranas), V. Vyšniauskas (tenoras). Koncerto vedėja J. Pranaitytė

5 d. 18 val. *Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje* – Vilnius B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos koncertas. Dalyvauja simfoninis orkestras (meno vad. ir dir. – M. Barkauskas), moksleivių choras „Viva voce“ (meno vad. – V. Katinién ir R. Katina), moksleivių styginių kvartetas: P. Kovaliova (smuikas), L. Jonušis (smuikas), I. Blaževič (smuikas), L. Žilaitis (violončelė), A. Malinauskas (smuikas). Koncerto vedėja muzikologė L. Ligeikaitė

6 d. 11 val. *Pakruojo kultūros centre*, 17.30 val. *Linkuvos kultūros centre* – F. Savickaitė (mecosopranas), R. Urbietis (baritonas), A. Vizbaras (fortepijonas), E. Bartkevičiutė, T. Motiecius (akordeonas), muzikologas V. Juodpusis, poëtė A. Paluckaitė

7 d. 17 val. *S. Vainiūno namuose* – Trėčiadienio vakaras rusų kompozitoriaus ir pianisto A. Skriabino koncerto Vilniuje 100-mečiui. Kompozitoriaus kūrinius skambina K. Ivanauskaitė-Jucinė

11 d. 14 val. *Vilniaus arkikatedroje bazilikoje* – Vilnius chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ merginų choras (vad. – J. Vaitkevičienė, mokytojos E. Jaraminičienė, N. Timofejeva). Vargonus G. Petrauskaitė, solistės V. Taurinskaitė-Rukšienė (sopranas) ir A. Kaupaitė (diskantas, 6 kl.). Programoje J.S. Bacho, G. Caccini, A.L. Webero, J. Leavitto ir kt. kūriniai

VILNIUS

Kongresų rūmai

2, 4 d. 19 val., 3 d. 14 val. – P. Čaikovskio „Oneginas“. Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė
9 d. 19 val. – L. Bendžiūnaitė (sopranas), V. Vyšniauskas (tenoras), Kauno valstybinis choras (vad. – P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninis orchestras. Dir. – G. Rinkevičius. Programoje A.L. Webberio, P. Čaikovskio, N. Rimskio-Korsakovo, G. Donizetti, L. Delibes, L. Bernsteinio kūriniai

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Didžioji salė
3 d. 10 val. – XI Lietuvos kompozitorų kamerinės muzikos atlikimo konkursas, skirtas profesoriaus R. Kulikauskio atminimui; 19 val. – apdovanojimų įteikimas ir laureatų koncertas

7 d. 18.30 – P. Tamošaičio 80-mečio paminėjimo vakaras. Dalyvauja V. Noreika, R. Maciūtė, V. Juozapaitis, liaudies instrumentų kamerinės ansamblis „Sutartinė“ (vad. – E. Ališauskas), skaitovė M. Kudarauskaitė. Vakarą veda V. Juodpusis. Programoje P. Tamošaičio harmonizuoti kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

2 d. 19 val. – koncertas „Lašas vandenye“. Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“. Dir. – M. Sirmais (Latvija). Programoje Baltijos šalių kompozitorų kūriniai
3 d. 19 val. – „Sudeginti negalima pasigailėti“. Joanas Arkietės vaidmenyje E. Tulevičiutė (aktorė), N. Katiliénė (solistė), E. Perkumaitė (pianistė), V. Šlugžinienė (violončelininkė), L. Šulskutė (flėjtininkė)

4 d. 18 val. – J. Ivanauskaitės pjesė „Bomba, arba Ariel“

Šv. Kazimiero bažnyčia

3 d. 18.30 – Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejaus mišrus kamerinės choras „Cantemus“ (vad. – L.V. Lopas), Klaipeđos Vydūno vidurinės mokyklos jaunimo choras (vad. – I. Bertulienė), Vilnius J. Tallat Kelpšos konservatorijos absolventų kamerinės orkestras (vad. – L.V. Lopas). Solistas A. Janutas (tenoras). Dir. – L.V. Lopas. Programoje B. Britteno „Kantata Saint Nicolas“
4 d. 13 val. – berniukų ir jaunuolių choras „Ažuoliukas“ (vad. ir dir. – V. Miškinis).

muų instrumentų orkestras „Trimitas“, R. Suchocka (mecosopranas), V. Vyšniauskas (tenoras). Koncerto vedėja J. Pranaitytė

5 d. 18 val. – choru šventė „žiemos šviesa“. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos merginų choras (vad. – A. Gilys), Generolo Jono Žemaičio karo akademijos vyru choras „Kariūnas“ (vad. – V. Versecas), Tartu studentų mišrus choras (vad. – K. Joosargas), Vilnius Gedimino technikos universiteto akademinių choras „Gabija“ (vad. – R. Visrantaitė). Programoje A. Vaitkevičiutės ir kt. kūriniai

Vargonuoja R. Marcinkutė Lesieur. Programoje A. Vivaldi „Magnificat“

VGTU Mechanikos rūmų salė

J. Basanavičiaus g. 28
2 d. 18 val. – choru šventė „žiemos šviesa“. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos merginų choras (vad. – A. Gilys), Generolo Jono Žemaičio karo akademijos vyru choras „Kariūnas“ (vad. – V. Versecas), Tartu studentų mišrus choras (vad. – K. Joosargas), Vilnius Gedimino technikos universiteto akademinių choras „Gabija“ (vad. – R. Visrantaitė). Programoje A. Vaitkevičiutės ir kt. kūriniai

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

5 d. 17.30 – rašytojų D. Zelčiūtės autorinius vakarus. Dalyvauja autorė, poetės V. Elmiskis, filosofė J. Baranova, aktorių R. Samuolytė, P. Budrys, vokalistė K. Lukšaitė
6 d. 17.30 – koncertas „Muzikinė akimirka...“ iš ciklo „Jauni ir talentingi“. Dalyvauja LMTA prof. I. Laurušienės dainavimo klasės studentės I. Anankaitė, E. Klimaitė, I. Simonaitytė, choro dirigavimo katedros studentės E. Gurskytė, G. Pintukaitė. Koncertmeisterės G. Muraltytė-Eriksonė, V. Blotnienė
6 d. 17 val. *Prienų kultūros centre* – vakaras iš ciklo „Kūrybos atodangos“. Vakare pristatoma Just. Marcinkevičiaus knyga „Dienoraščiai ir datos“ ir V. Sventicko knyga „Apie Justiną Marcinkevičių“

7 d. 16 val. *Elektrėnų savivaldybės viešojoje bibliotekoje* – poeto M. Buroko autorinius vakarus iš ciklo „Jauni ir talentingi“

7 d. d. 16.30 *Bežionių vaikų globos namuose* – renginys iš ciklo „Atverstos knygos puslapiai“. Dalyvauja rašytojas G. Adomaitytė, K. Gudonytė, D. Mušinskaitė, R. Stankus, R. Šrelytė, T. Taškauskas ir kt.

8 d. 12 val. *Telšių J. Žemaitės gimnazijoje*, 14.30 *Telšių r. Biržuvėnų dvare* ir 17 val. *Telšių Menų inkubatoriuje* – A.A. Jonyno autoriniai vakarai iš ciklo „Kūrybos atodangos“. Dalyvauja poetas A.A. Jonynas ir aktorių S. Jakubauskas

Vilniaus mokytojų namai

2 d. 19 val. *Svetainėje* – J. Bagdonavičiaus ir Š. Janutėno akustinis koncertas „Du. Vienudu... Kartu? Gal atskira?...“
5 d. 18 val. *215 auditorijoje* – A. Žarskaus paskaita „Pagalba įstrigusiems mirties virsme“

6 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – rusų romanių mylėtojų Lietuvoje draugijos „Melos“ vakaras

6 d. 18 val. *Svetainėje* – susitikimas su poetu, prozininku, publicistu A. Valenta ir jo romano „Pradžios užkalbėjimas“ aptarimas

7 d. 18 val. *Svetainėje* – Vilnius dainų ir šokių klubas „Raskila“, Vilnius folkloro ansamblis „Rasoda“, Kauno sutartinių giedojotų grupė „Kaduoja“, Vilnius mokytojų namų folkloro ansamblis „Srauna“
8 d. 18 val. *Svetainėje* – „Griežia Švenčionių ir Ignalinos rajonų liaudies muzikantai“

L. Šulskutė (flėjtininkė)

8 d. 18 val. – Kino klubas prancūzų kalba. Annie Girardot retrospektyva

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuς

3 d. 16.30 – A. Juozaičio istorinio tragifaro „Širdis Vilniuje“ pristatymas. Dalyvauja aktorių G. Storirštis, A. Kazanavičius, muzikuoją S. Petreikis

KAUNAS

Maironio literatūros muziejus

2 d. 17 val. – A. Juozaičio knygos „Ryga – niekieno civilizacija“ pristatymas

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Atrasti Vilniu: skiriama Vladui Drėmai / sudarytoja Giedrė Jankevičiūtė ; [iliustraciję medžią sudarė Marija Drėmai, Giedrė Jankevičiūtė]. – Vilnius : Vilnius dailės akademijos leidykla : Lietuvos dailės istorikų draugija, 2010 [Vilnius : Standartų sp.]. – 423, [8] p. : iliustr., faks., portr. – Santr. angl. – Tiražas [600] egz. – ISBN 978-609-447-000-4 (jr.)

Leonas Lagauskas : estampai, piešiniai : 1954–2009 metų kūryba : 2011 m. vasario 17 - gegužės 8 d. Lietuvos dailės muziejuje, Radvilų rūmuose [Vilniuje] vykusios parodos katalogas / [sudarytoja Regina Urbanienė]. – Vilnius : Vilnius dailės akademijos leidykla, 2011. – 158, [2] p. : iliustr. – Santr. angl. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-447-010-3

Samogits : [skulptoriaus Adomo Raudžio kūrybos katalogas]. – Vilnius : Vilnius dailės akademijos leidykla, 2011 [Vilnius : VDA sp.]. – 206, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Gretut. tekstas liet., pranc. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-447-009-7

Sapsnuo Lietuvą = I am dreaming about Lithuania : [fotografijos (1960–2010)] / Romualdas Augūnas ; [sudarytojas Aleksandras Maciauskas ; tekstai: Skirmantas Valiulis, Tomas Pabedinskas ; vertė Gražina Matukevičienė, Tomas Pabedinskas]. – [Vilnius] : Nacionalinis fotografių meno fondas, 2011 [Vilnius : BALTO print]. – 223, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [750] egz. – ISBN 978-609-95329-0-5 (jr.)

Justinas Vienožinskis : studijų metų piešiniai : [katalogas] / parengė Dalia Ramonienė. – Vilnius : Vilnius dailės akademijos leidykla, 2011 [Vilnius : VDA sp.]. – 78, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-447-012-7

Vytux : [t

"Melancholia"

Savaitės filmai

Dangoriažio apiplėšimas **

Šalia Centrinio parko Niujorke įsiūrusios prabangios rezidencijos darbuotojai sužino, kad prabangiam palėpės bute gyvenęs milijardierius yra tiesiog jų pinigus pasisavinęs sukčius, jie nusprendžia atkeršty. Kerštasis bus veiksmingas ir saldus. Bretto Ratnerio filmas skirtas tradicinių Holiudo komedijų gerbėjams, bet jis dar ir pasiūlo būdą, kaip nugalėti ekonominę krizę. Vaidina Benas Stilleris, Eddie Murphy, Casey Affleck (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Havrasis ***

...Nelegalūs imigrantai iš Afrikos slapstosi nuo policijos Havro uosto konteineriuose. Vienam berniukui pavyksta pabėgti. Jam padeda pagyvenęs vyras. Kadaisė jis priklausė Paryžiaus bohemai, dabar yra batų valytojas. Su žmona Arlete jis gyvena namelyje, primenančiamė miniatūrinius Yasujiro Ozu filmų herojų būstus. Šis mažų krautuvėlių ir bistro kvartalas apgvendintas personažais, tarsi atėjuais iš senojo kino. Finalas primena pasaką: berniukas išgelbėjamas, stebuklingai išgyja moteris, pražysta vyšnios. Režisierius Aki Kaurismäki filme deklaruoja nauvų tikėjimą gėriui ir kinu, sugebančiu padėti pasauliui igyti šiek tiek vilties. Pagrindinius vaidmenis sukurė nuolatiniai režisieriaus aktoriai Kati Outinen ir André Wilmsas, taip pat vaidina Jeanas-Pierre'as Darrussinas (Suomija, Prancūzija, Vokietija, 2011). (Vilnius)

Kovotojai ***

Buvęs jūrų pėstininkas Tomis sugrižta iš karo Irake į JAV ir prašo alkoholiko tėvo, kuris sugriovė šeimą ir vaikystę, parengti ji mišrių kovų turnyru. Tomis tikisi daug uždirbtį, bet niekas nežino, ką jis rengiasi daryti su tais pinigais. Tomio brolis Brendanas taip pat nusprendžia dalyvauti turnyre. Jis nori pabandyti finansiskai išgelbėti šeimą. Dvių brolių santykiai nuo seno nėra sklandūs. Broliai turės susikauti ir ringe, tada taps akivaizdu, kad jie kovoja ne tik už prizą. Tai – gyvenimo kova. Gavino O'Connoro filme pagrindinius vaidmenis sukurė Joelis Edgertonas, Tomas Hardy, Jennifer Morrison ir kadaise viena garsiausiai amerikiečių kino žvaigždžių Nickas Nolte. Filmas pasižymi žiauriomis kovų scenomis, bet šeimos drama nėra tik pretekstas jas parodytai (JAV, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Melancholia ***

„Melancholia“ pratęsia pas mus populiarų Larso von Tiero „Antikristą“. Vėl atsiduriame paslaptingesne miške, tik šiek tiek jau nebe medinėje trobelėje, o prabangiuose rūmuose. Vėl matome nelaimingą, į auto-destrukciją linkusią moterį, kuri yra ragana, nes „viską išmano“. Režisierius ir vėl mums rodo pastangas išsivaduoti iš asmeniškos depresijos gniaužtų. Savaip „Melancholia“ užbaigia ankstesnį filmą – sunaikinami (ar susinaikina) ne tik filmo personažai, bet ir Žemė. Nes von Trieras mano, kad ir žmonės, ir Žemė pasiekičia ribą, ir bus tik geriau, jei nieko neliks. Pirmoji filmo dalis „Džastina“ rodo Kirsten Dunst (Kanų prizas už geriausią moters vaidmenį) herojės vestuves. Jos nufilmuotos ir sumontuotos „dogmiskai“, o egoistiški, savim patenkinti, šykštūs ar infantiliški vestuvių dalyviai primena ne vieną skandinavišką filmą apie yrančią šeimą ir visuotinę veidmainystę. Antroji filmo dalis pavadinta Džastinos sesers Kler vardu. Ji visiška herojės priešingybė – juodaplaukė, dalykiška ir atsidavusi vis labiau į ligą grimzstančiai seresiai. Bet Kler (Charlotte Gainsbourg) bijo prie Žemės artėjančios Melancholijos planetos, kurią taip žavisi jos turtingas vyras (Kiefer Sutherland). Kler pratęsia von Tiero mėgstamą moterų iracionalumo temą – visos jos nuoautos pasitvirtins. Bet kol taip atsitiks, mėgaudamas netrukus išnyksiančios Žemės grožiu, lėtai ir iškilmingai, pasitelkės Richardo Wagnerio „Tristano ir Izoldos“ garsus, von Trieras rodys artėjančios katastrofos neišvengiamybę. Taip pat vaidina Johnas Hurtas, Charlotte Rampling (Danija, Vokietija, Švedija, Prancūzija, 2011). (Vilnius)

***** – šešedravas, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Publicistika – Laima Kreivytė

Stilius – Rita Markulienė | Dizainas – Jokūbas Jacobskis

Maketas – Vanda Čemerkaite | www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

2 d. – Romo dienoraštis (JAV) – 11.15, 19.30, 19.15, 22 val.; 3–6 d. – 11.15, 13.45, 16.30, 19.15, 22 val.; 7, 8 d. – 11.15, 13.45, 16.30, 19.15, 22 val.; Melancholia (Danija, Prancūzija, Švedija, Vokietija) – 12.35, 15.20, 18.15, 21.15; Žmogus, paketės viską (JAV) – 11.30, 14.40, 18, 21.00
7 d. – Važiuok (JAV) – 19.15, 19.15
8 d. – Kalėdų Senelio slaptoji tarnyba (D. Britanija, JAV) – 19.15

3 d. – G.F. Händelio „Rodelinda“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.30
2–4 d. – Anime dienos „Otaka“ 2011

2–8 d. – Brėkstanti aušra. 1 dalis (JAV) – 12, 15, 17.40, 18.30, 20.15, 21.30

2, 4–8 d. – Linksmosios pėdutės 2 (3D, Australija) – 11.40, 12.20, 14.30, 15.40, 17.30;

3 d. – 11.40, 12.20, 14.30, 15.40

2, 5–8 d. – Linksmosios pėdutės 2 (Australija) – 13.30, 16, 18.15; 3, 4 d. – 11, 13.30, 16, 18.15

2–8 d. – Dangoriažio apiplėšimas (JAV) – 13.45, 16.15, 18.30, 21 val.

2, 5–8 d. – Super Džonio prisikėlimas (Izraelis, Prancūzija, Japonija, D. Britanija) – 16.45, 21.45; 3, 4 d. – 12, 16.45, 21.45; įkalinti laikė (JAV) – 14.10, 19 val.; Mikė Pūkuotukas (JAV) – 11 val.; 2, 4–8 d. – Nemirtingieji (3D, JAV) – 20.30; 2–8 d. – Havras (Prancūzija, Suomija, Vokietija) – 20.45

3, 4 d. – Tintino nuotykiai. Vienaragio paslaptis (JAV, Naujoji Zelandija, Belgija) – 11.20

5, 6, 8 d. – Oda, kurioje gyvenu (Ispanija) – 16.30, 19 val.; 7 d. – 16.30, 19, 21.30

2–8 d. – Ratai 2 (JAV) – 14 val.; Smurfai (JAV, Belgija) – 12.45; Gyvenimo medis (JAV) – 15.15; Grūdintas plienas (JAV) – 18.15

Viena diena (JAV, D. Britanija) – 21 val.

Forum Cinemas Akropolis

2–8 d. – Romo dienoraštis (JAV) – 10.30,

13.15, 16, 18.45, 21.30

7 d. – Naujieji metai Niujorke (JAV) – 20.15

2–8 d. – Kalėdų Senelio slaptoji tarnyba (JAV) – 19 val.; Brėkstanti aušra. 1 dalis (JAV) – 11.15, 14, 16.45, 18, 19.15, 21, 21.50;

Linksmosios pėdutės 2 (3D, Australija) – 10.15,

12.15, 13, 15.45, 18.30; Linksmosios pėdutės 2 (Australija) – 11, 13.45, 16.30; Dangoriažio apiplėšimas (JAV) – 14.15, 17, 19.30, 21.40;

Kovotojai (JAV) – 14.30, 17.30, 20.30; 2, 5–

8 d. – Super Džonio prisikėlimas (Izraelis, Prancūzija, Japonija, D. Britanija) – 17.45;

3, 4 d. – 12.30, 17.45

2–6, 8 d. – įkalinti laikė (JAV) – 15, 20.15;

7 d. – 15 val.; 2–7 d. – Rizikos riba (JAV) – 19 val.; 2–8 d. – Viena diena (JAV, D. Britanija) – 21 val.

2–8 d. – Romo dienoraštis (JAV) – 10.30,

13.15, 16, 18.45, 21.30

7 d. – Naujieji metai Niujorke (JAV) – 20.15

2–8 d. – Kalėdų Senelio slaptoji tarnyba (JAV) – 19 val.; 1 d. – 11.15, 14, 16.45, 18, 19.15; 2–8 d. – Linksmosios pėdutės 2 (3D, Australija) – 10.15,

13, 15.15, 17.30; 8 d. – 12.15, 14.30, 16.45;

2–7 d. – Linksmosios pėdutės 2 (Australija) – 11.30, 13.45, 16, 18.15, 20.45; 8 d. – 11.30,

13.45, 16, 18.15; Brėkstanti aušra. 1 dalis (JAV) – 11.15, 13.50, 16.30, 19, 21.30; Nemirtingieji 3D – 22 val.; 2–6, 8 d. – įkalinti laikė (JAV) – 14.45, 19.30, 22.55; 7 d. – 14.45, 19.30

2–8 d. – Tintino nuotykiai. Vienaragio paslaptis (JAV, Naujoji Zelandija, Belgija) – 12.30; Super Džonio prisikėlimas (Izraelis, Prancūzija, Japonija, D. Britanija) – 17.15, 21.45

2–7 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 19.45

2–8 d. – Nebalta drobė (rež. J. Naraškevičiūtė) – 19 val.

3 d. – Bebras (JAV) – 20.30

4 d. – Bučinys iš anupas (D. Britanija, Prancūzija) – 21 val.

5 d. – kino viktorina „Kovos klubas“ – 18 val.

5 d. – Laris Kraunas (JAV) – 19.40

7 d. – Princesė (Švedija) – 17.30

8 d. – Nebalta drobė (rež. J. Naraškevičiūtė) – 19.45

Celiuloidinė uždanga. Europos Šaltasis karas kine

2 d. – Šnipas, kuris sugrižo iš šalčio (D. Britanija) – 19.30

3 d. – Pavogtoji bomba (Rumunija) – 19.30

3 d. – Visiškai slaptais (Vokietija) – 21 val.

4 d. – Didžiosios šnipų gaudynės (Prancūzija, Italija) – 19 val.

5 d. – Tūkstantis daktaro Mabuzės aikų (Vokietija, Italija, Prancūzija) – 19.30

6 d. – Pasimatymas su šnipu (Lenkija) – 19.30

7 d. – Pirmyn į prajāj (Čekija) – 19.15

8 d. – Toto ir Pepino išsiskyrimas Berlyne (Italija) – 19.30

Ozo kino salė

2, 3, 5, 6 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravicius) – 14, 18 val.; 8 d. – 16 val.

2, 3 d. – Pragaro marimbos (Gvatemala),

5 d. – Negyvėlis (JAV, Vokietija, Japonija) – 19 val.; 7 d. – 21.10
5 d. – Šuo vaiguoklis. Samurajaus kelias (Prancūzija, Vokietija, JAV, Japonija) – 21.10; 8 d. – 21 val.

Filmų programa „Celiuloidinė uždanga. Europos Šaltasis karas kine“

2 d. – Didžiosios šnipų gaudynės (Prancūzija, Italija) – 17 val.

3 d. – Tūkstantis daktaro Mabuzės aikų (Vokietija, Italija, Prancūzija) – 17 val.

4 d. – Pasimatymas su šnipu (Lenkija) – 17 val.

5 d. – Pirmyn į prajāj (Čekija) – 17 val.

6 d. – Šnipas, kuris sugrižo iš šalčio (D. Britanija) – 17 val.

7 d. – Visiškai slaptais (Vokietija) – 17 val.

8 d. – Pavogtoji bomba (Rumunija) – 17 val.

5 d. – Frida (JAV, Kanada) – 14.30

Ciklas „Karolino kinas“

3 d. – Krokodilai (Vokietija) – 13 val.

3 d. – Mergaitė (Švedija) – 15 val.

4 d. – Yp! (Nyderlandai) – 13 val.